

**Concio egregia et catholica, cur tam multi hodie ad
Lutheranismum deficiant: vtq[ue] hisce calamitosis
temporibus, aduersus satanae tentationes, quibus is fidem
oppugnat, resistendum sit**

<https://hdl.handle.net/1874/402179>

3

CONCIO

EGREGIA ET CATHOLICA, CVM TAM MVLTIBODIÈ ad Luteranissimum deficiant: vtq; hisce calamitosis temporibus, aduersus satanae tentationes, quibus is fidem oppugnat, resistendum sit:

HABITA ATQVE EDITA Germanicè Anno 62. ab Martino Eisengrein Stutgardien. Ingolstadij ad D. Mauricum Parocho: Latine autem conuersa opera F. Laurentij Surij Carthusiani.

COLONIAE
Apud Maternum Cholinum,
Anno M. D. LXIII

CONCILIO

REGIALE

DE

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

CLARISSIMO I. DOCTORI
ri D. Godefrido Groppero, Illustrissimi
Principis Iuliacen. Cluven. &c. Consiliario,
Domino ac Patrono suo colen-
dissimo, S. P. D.

*H*abet hinc Tua Dignitas, spectatissime
D. Doctor, amice & patrone haud vul-
garis, hominis docti & Catholici opu-
sculum, non ita grande quidem, sed quod
meo iudicio, brevitatem suam multiplici utilitate
facile compenset. In quo Author ipse, qui illud
Germanice conscripsit, magna industria, parique
dexteritate ob oculos ponit Lectori insidiosissimos
istorum nouorum dogmatistarum & concionato-
rum conatus, quibus illi noctes atque dies mitun-
tur homines ab unitate corporis Christi in mon-
strosas & lubricas, miraque inter se varietate pu-
gnantes sectas suas pertrahere: idque sub splendido
verbi Dei & Euangelij praetextu: quae istis in su-
premis quidem labris semper natant, sed a tota vi-
uendi ipsorum ratione longissime absunt. Neque
enim hoc eis studio est, ut sint Euangelici, sed ut
hoc titulo sese venditent imperitis, eosque incautos
nihilque sibi a viris Euangelicis metuentes, in frau-
dem citius impellant. Quas vero hic illi non adhi-
bent artes, machinas, dolos, ut miseris persuadeant
R 2   haete-

EPISTOLA

hactenus in tenebras retrusum, iam ab ipsis in lucem reuocari sacrosanctum Euangelion? Et ut eius rei fidem passim omnibus faciant, quot illi scripturæ loca proferunt? quàm nihil nisi scripta diuina crepant? Scriptum est enim, inquit: perinde ut satanas ad Seruatorem nostrum. Sed qua fide & synceritate satan aduersus Dominum scripturas citauit, eadem etiam contra Ecclesiam Catholicam citant eas illius administri. Quasi uerò ullum unquam possit extare tam impium & execrabile dogma, cui adstruendo uersuta hominum ingenia non possint quædam scripturæ diuinæ loca, ut adhibita, manuque iniecta, accommodare? Indè adeò ausus est Laterus istorum omnium parens, Sacra Biblia appellare librum hereticorum: uidelicet quòd heretici sacris literis se uel maxime tueri, & in animos hominum blandius insinuare soleant. Neque enim nesciunt non facile se habituros, qui ipsis noua adferentibus subscribant, nisi mendacijs suis diuinæ ueritatis prætexant auctoritatē. Ita ergò scelesti illi scripturas scripturis oppugnant, non quòd inter se scripturæ pugnet, sed quòd cogant illi scripturas ipsorum deterrimis erroribus præbere patrociniū, in alienum planeq; repugnantem detortæ sensum. Iactitent igitur quan-

NUNCUPATORIA.

quantum volent Euangelium, verbum Dei, puram doctrinam: nunquam tamen recte sapientibus persuadere poterunt se aliud esse, quam impuros & flagitiosos hæreticos: tanto quidem magis fugiendos & detestandos, quanto detestabilius est mendacium, quod veri ementita specie, dum non sentitur, atrocius & exitialius sauciat nihil minus suspicantes. O credulum nimis mortalium genus, ad cætera quidem pleræque omnia huius vitæ vel captanda commoda, vel incommoda declinanda non prorsus stupidum: in ijs solis quæ ad animam pertinent, & in omnem sese porrigunt æternitatem, cæcum planè ac stolidum. Existunt hæretici, spargunt noua dogmata, immò horrendas vomunt blasphemias ferro & flammis vindicandas: & ecce tibi ubique turbam credulam, incunctanter, intrepidè, immò & procaciter atque confidenter eas amplectentem, perindè quasi religio Christiana non nisi ludus quidam sit, in quo liceat subindè aliam sumere personam, & in diuersas mutari formas. Annon verò hic summa oportebat vti deliberatione, probare spiritus vtrum ex Deo sint, consulere rectius sapientes, nihil temerè credere, suspecta habere noua omnia: non inslar paruulorū fluctuare, & circumferri omni vento doctrinæ, in nequitia hominum,

EPISTOLA

*in astutia ad circumventionem erroris? Propter
 dor, tam nihil esse rationis in hominibus, qui ratio-
 ne vel maxime à brutis animantibus separantur.
 Interim tamen benè habet, quòd non omnes hac du-
 cuntur animi leuitate ac temeritate. Cognouit
 enim Dominus, qui sunt eius: & hos non euertet nec
 ipsius Luciferi exercitatusissima supplantandi & fal-
 lendi versutia. Ad hos verò etià illi pertinet, qui
 hereticorum fraudulenta simulatione pellecti qui-
 dem in errores, non tamen illis penitus sese dedunt,
 sed ubi fraudem persentiscunt, resiliunt, & ad ca-
 stra Ecclesie Catholice sese ex animo recipiunt.
 Fatendum est enim, plerunquè ea arte & calliditate
 uti hereticos, præsertim maioribus ingenij &
 doctrinæ copijs instructos, ut difficilimum sit illo-
 rum fraudibus neutiquàm implicari. Neque enim
 frustra S. Apostoli tantoperè monuerunt here-
 ticos deuitandos. Serpit enim, dum latet, perfidia.
 Sed nunquàm diuina gratia deserit suos. Labun-
 tur in errorem plexunquè etiam electi, sed non pa-
 titur Spiritus Christi eos permanere in errore.
 Itaque etiam tales, postquam ad sanitatem redierit,
 non rarò plurimum conferunt tum illis, qui huma-
 na infirmitate prolapsi sunt: tum illis, quos diuina
 clementia seruauit ne laberentur. Exempli causa
 pro-*

NUNCUPATORIA.

proferam, cæteris omiſſis, huius libelli authorem, mihi quidem nec de facie notum, ſed quem ſcriptum iſt huc teſtetur virum pium & eruditum. Fuit is aliquandiu errorum nexibus implicatus. At, quæ Dei eſt benignitas, redijt ad ſeſe florenti adhuc ætate, erroribus nuncium remiſit, factus eſt ex animo Catholicus, & ſuo exemplo admonet alios, ut qui ſtant, videant nè cadant: qui lapſi ſunt, non ſe ipſos deſperent, ſed in viam redeant, & ab illa horrenda morte reſurgant. Edidit idem ipſe Concionem hanc, quam ego haud ſcio num quiſquam ſatis commendare queat: nec dubito quin breui plura editurus ſit, quibus pro ſua virili conſulat tum ſanis, tum ſaucijs. Nolim ego hic viri optimi encomia ſten agere, nè non tam veritati quàm adulatio ni ſtudiſſe videar. Mihi quidem hoc non parvam attulit voluptatem, quòd eum percepi ab hæreticis ad Catholicos reuertifſe: adeoque libens hanc eius egregiam ſanè Concionem Latinè vertendã ſuſcepi, ut poſſit quamplurimis prodeſſe, & hæretici tanto magis pudeſiant, quòd vident ſuos dolos & malas artes adeò iam detegi & in lucem proferri, ut ab illis deſiciant non parùm multi, etiam haud mediocriter eruditi. Eam verò meam qualemcunque opellam T. D. Celeberrime D. Doctor, nuncupam

EPISTOLA NVNCVPATORIA.

tam volui, planè mihi persuadens, non omninò in-
gratam eam illi fore. Notus est omnibus candor
tuus & morum comitas, aliæque permultæ egre-
giæ animi dotes, quas ego possem fusiùs psequi, nisi
à mea consuetudine eiusmodi laudandi studium ab-
horreret. Hoc unum oro, ut T. D. meam hanc exi-
guam licèt operam, non tamen ab exigua gratifi-
candi voluntate profectam, æqui boniq; consulat,
meque sibi, ita ut solet, habeat commendatum.

Ex cellula mea Carthusiana, 4. Martij,

Anno LXIII.

T. D. addictissimus
clientulus,

F. Laurentius Surinus
Carthusianus

EVANGELIVM

PRIMA QVADRA-

GESIMAE DOMINICA,

INVOCAVIT,

Matthæi 4.

*Nillo tempore:
Ductus est Iesus
in desertum à
Spiritu, vt ten-
taretur à diabo-
lo. Et cùm ieiun-
nasset quadra-
ginta diebus &*

*quadraginta noctibus, postea esuriit. Et
accedens tentator, dixit ei: Si Filius
Dei es, dic vt lapides isti panes fiant.
Qui respondēs, dixit: Scriptum est, Nō
in solo pane viuit homo, sed in omni ver-
bo quod procedit de ore Dei. Tunc as-
sumpsit eum diabolus in sanctam Cui-
tatem, & statuit eum super pinna-
culum
a templi*

Deū. 8.

templi, & dicit ei: Si filius Dei es, mitte
 te deorsum. Scriptum est enim: Quia an-
 gelis suis mandavit de te, & in mani-
 bus tollent te, nè fortè offendas ad lapi-
 dem pedem tuum. Ait illi Iesus rursùm:
 Scriptum est, Non tentabis Dominum
 Deum tuum. Iterùm assumpsit eum dia-
 bolus in montem excelsum valdè, &
 ostendit ei omnia regna mundi, & glo-
 riam eorum, & dicit ei: Hæc omnia tibi
 dabo, si cadens adoraueris me. Tunc di-
 cit ei Iesus: Vade satana: scriptum est
 enim, Dominum Deum tuum adorabis,
 & illi soli seruias. Tunc reliquit
 eum diabolus: & ecce angeli
 accesserunt, & minist-
 rabant ei.

Explicat

EXPLANATIO EIVS- 3
DEM EVANGELII, EX QVA
*discere liceat, quamobrem hac tempe-
state tam multi à Papatu ad Lute-
rismum deficiant: & vt maligni
dæmonis tentationibus sit
obluctandum.*

Evangeliū huius diei, quod
iam de verbo ad verbum
vobis meo ore recitatum est
dilectissimi, certamen quoddam
& pugnam depingit, qua inter se
confluxere in deserto duo strenu-
issimi atq; audacissimi dynastæ: pu-
tā filius Dei, & princeps mundi
huius. Atq; tametsi princeps huius
mundi teterrimus satan Domi-
num ac Seruatorem nostrum prior
aggressus est, idq; tribus modis, at
tamen in qualibet tentatione eum
in modum à Domino superatus

& profligatus est, vt cum dedecore & ignominia pedē referre coactus sit. Quauis autem illum egregiè sanè Dominus cōfecerit, & caput illius contriuerit, nihilo minùs semper instaurat pugnam, contritumque verticem rursùs subrigere conatur: cumq; de Christo Domino nullam sibi posthac victoriam polliceri ausus sit, nos miseros incessit & appetit, qui Christi membra sumus, iisdemq; quibus olim Dominum Seruatorem caput nostrum, tentationibus pulsat.

Christum quidem principio de gula tentauit, cùm diceret: Si filius Dei es, dic vt lapides isti panes fiant. Deindè de superbia & vana gloria, dicens: Si filius Dei es, mitte te deorsùm. Postremò impugnauit eum avaritia, dum ait: Hæc omnia

DOMINICAE INVOCAVIT. 9

omnia tibi dabo, si cadens adora-
ueris me.

Iisdem planè rebus hodieque
nos miseros oppugnat, dum in
terris degimus. Vt enim apud D.
Iohannem legere est, Omne quod I. Iohan. 2.
est in mundo, concupiscentia car-
nis est, & concupiscentia oculorù,
& superbia vitæ. Idem quoque pu-
gnæ genus, callidus serpens in pa-
radiso cum primis parentibus no-
stris Adamo & Eua suscepit, sed
illos hisce tribus vitijs appetitos
euertit, & in suam ditionem rede-
git: Gula quidem, cum hortaretur, Gen. 3.
vt vetitæ arboris fructu vesceren-
tur: Superbia verò, cum dixit, Eri-
tis sicut Dij. Ad extremum Auari-
tia, vbi ait, Scientes bonum & ma- Lib. 3. de li-
bero arbi-
trio, cap. 17.
lum. Nanq; teste Augustino, Aua-
ritia, quæ *φιλαργυρία* dicitur, non in so-

EXPLANATIO EVANGELII
lo argento, vel in nummis, vnde
magis nomē duxisse refonat, (ar-
gento enim nummi, vel mixto ar-
gento frequētiùs apud veteres fic-
bant) sed in omnibus rebus, quæ
immoderatè cupiuntur, intelligē-
da est, vbi cūquē omninò plus vult
quisq; quàm sat est.

Quandoquidem ergò tartareus
dæmon iisdem rebus nos tentat,
quibus Christum Dominum im-
pugnauit, & primos parentes no-
stros Adamum & Euam vicit, sum-
ma quidem & ineuitabilis id de-
poscit necessitas, tametsi Christus,
vt hodiernum docet Euangelium,
vires eius admodum elisit ac debi-
litauit, vt nos nihilo minùs pro se
quisque, conuenientèr Christi ex-
emplo remis velisq; eam in curam
summoperè incumbamus, quo illi
resista

resistamus, nisi illius laqueis, quos ille nusquam non tetedit, irretiri, atque in eius potestatem venire velimus.

Quod idem docet nos Servator in hodierno certamine & pugna suo ipsius exemplo. Ut enim interdum athletæ vel palæstrici, quô artis suæ discipulos non verbis tantum instituant, quemadmodum cum Antagonista suo rem gerere, ictus declinare & auertere debeant, data opera in palæstris cum alijs certamen exercent, discipulis inspectantibus, ut tum oratione, tum exemplis pariter instruantur ac erudiatur, quodq; auribus consequi nequeunt, oculis apprehendant: ita & Christus in hodierno sese comparavit Evangelio. E summa ille cælorum arce in terras ea

Vide Chry-
sost. Ho-
mil. 13. in 4.
cap. Matth.

EXPLANATIO EVANGELII

causa demigrârat, vt fortem armatum, mundi huius principem debellaret & alligaret, quin & profligaret ac eijceret, & vt D. Iohannes ait, opera diaboli dissolueret, primò quidem per seipsum, deindè etiàm per nos. Itaque ad eiusmodi conflictum non verbis duntaxat, sed suo etiàm ipsius exemplo nos erudiuit. Atque eam ob rem ordi-
nè nos, sicut textus Euâgelij commemorat, inspicere & expendere iam volumus, quâ tandem & quibus de rebus malignus satan Christum Dominum tentârit, & vt à Domino victus sit: quò nos etiàm eundem in modum in his atque id genus alijs maligno illi hosti dum nos impugnat, obluçtari, ex eo que palmam referre queamus.

Porro cùm hoc temporũ statu
vix

DOMINICAE INVOCAVIT. 91

vix vlla alia de re teterrimus dæmō
 acrius nos tentet & incessat, quàm
 de sacrosancta fide & religione
 Christiana, à qua ille nos per apo-
 stolos & legatos suos, quos multos
 & multigenes in omnes penè
 Christiani orbis regiones dimisit,
 perquã auertere cupit: nos in præ-
 sens alijs argumētis omnibus post-
 positis, ex hodierno Euangelio id
 solum considerandum suscipie-
 mus, vt fatā nequissimus nos quo-
 tidie adhuc per suos ministros,
 perindè vt Dominum hodie in
 Euangelio per seipsum, pertentet
 & impugnet, nec vllum prætermi-
 tat studiū ac operam, quō nos vel
 tandem eò adducat, vt Catholica
 Christi Ecclesia deserta, in illius se-
 ctas & factiones concedamus: tum
 etiā, quo pacto eiuscemodi sata-

IO EXPLANATIO EVANGELII
ne tentationibus exemplo Christi
& possimus & debeamus relu-

I. Tentatio
& pugna
Satanæ cō-
tra Chri-
stum.

ctari. 191

Primam tentationem, qua dia-
bolus Christum appetijt, Textus
Euāgelij hodierni his verbis com-
plectitur:

*Et cū ieiunasset quadraginta diebus
& quadraginta noctibus, postea esuriit.
Et accedens tentator, dixit ei: Si filius
Dei es, dic ut lapides isti panes fiant.*

Peruasum habuit bestia versu
pellis, cū tam diuturno Domi-
nus ieiunio continentèr sese ma-
cerasset, atque propterea fame vr-
geretur, tanto faciliùs ab illo se vic-
toriam reportaturum. Nam qui
tot dies omni se cibo abstinuit, illi
sanè non iniucunda fuerit cibi pos-
tusque mentio, facileque edendi
appetentia in eo excitari queat.

Sed

Sed sua illum fefellit ars, quantumvis vel plùs mille artifex sit. Christus enim ceu magnanimus quidã & bellicosissimus athleta opposuit se illi, arreptisque contra illum armis, vicit eum fortissimè, dum nec in minimo illi cedit: immò verò vna ex sacris Biblijs prolata sententia adeò illius os opprimit, vt nec progredi, nec retrocedere iam possit.

Scriptũ est, inquit: Non in solo pane Matth. 4.
viuit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.

Vt ergò Dominũ Iesum teter ille cacodæmon aggressus est & oppugnauit, ità in hodiernũ vsq; nos eius satellites & administri agrediuntur: atque vt Christus diabolo restitit, sic etiã nos eius administris resistam⁹ oportet, modò
nè per

nè per illos in hæreses & errores abduci velimus. Hac enim ex parte non multo minùs versuti & veteratorij illi sunt, quàm eorum præceptor & magister diabolus: qui dominum de gula tentaturus, tantisper distulit, donec pro comperto haberet illum esurire. Itidèm illius satellites, dum nobis persuadere cupiunt, vt à Catholica fide desciscamus, non subitò ac imprèmeditatò rem aggrediuntur, sed suam accuratè aucupantur & sustinent opportunitatem, atq; eiusmodi rebus & argumentis nos appetunt & adoriuntur, quæ haud ignorant etiàm per se sua sponte nobis iucunda & plausibilia fore. Famelico haud difficultè persuaseris, vt illi edere libeat. Non id latebat diabolum, itaque gulæ illecebras Christo
 appo;

apponere instituit, fame laboranti.
 eisdemq; non ignorant eius admi-
 nistri impostores concionatores,
 sensum & cogitationem humani
 cordis in malum prona esse ab ado- Gen. 3)
 lescencia sua, quod scripta diuina
 asserunt: atque eam ob rem bellè
 admodum naturæ conditioni hu-
 manæ sese accommodant, aures
 prurientes blandè ac mollitè scal- 2. Tim. 4)
 punt, atque ijs duntaxat rebus ho-
 mines tentât, in quos alioquì suo-
 pte ingenio ppeni & auidi sunt.
 Cui, oro, quanuis perditio & im- Luter. de
Christiana
libertate.
Ecclesiastis
Saxonicarum
ministri
contra
Georg. Mae-
iorem.
 probo, non adlubescat dogma il-
 lud, Solam fidem iustificare, opera
 nedum nullam adferre vtilitatem,
 sed etiâ perniciofa esse ad salutē,
 quod Nicolaus Amsdorffius in
 peculiari quodam libello asserit?
 Quis tam sit iners, piger ac desidio-
 sus

Luter. in
Articulis à
Perisicenf.
Theologis
damnatis.

fus, qui non lubens audiat Chri-
stianum hominem nulla lege te-
neri, esse omni lege solutum & li-
berum: non obligari eum ad ser-
uandam legem, siquidem impossi-
bile esse ut eam seruet, quemad-
modum noui Euangelici prophe-
tæ docere & scribere non dubita-
runt?

Quis dissolutus, perditus, & ab
omni pœnitentia remotus, non
totis animi visceribus optet verum
esse, quod hactenus ex nouo Euân-
gelio depromptum, assertum &
scripto palàm comprehensum est,
Errorem pernicipalem esse, si quis
ad cœnam Domini fidentiori &
tranquilliori animo accedat, quòd
confessus sit errata sua, quòd nul-
lius sibi culpæ grauioris conscius
sit, quòd per preces & alia pietatis
exerci-

Luter. Ser-
mone de
prepara-
tione ad
Euehari-
stiam.
Et in Aster.
2. Articul.
Item Phil.
in 11. cap.
ad Roma.

exercitia sese præparârit: Nam qui sic affecti sint, eos sibi iudicium manducare & bibere: porrò quo quis sit magis sceleribus & flagitijs coopertus, eo illum præparatiore magisque idoneum & dignum accedere?

Cui improbo & scelerato nebuloni nõ sit iucûda & plausibilis concio, Confessionem sacramentalem, quam auricularem vocant, esse rem superuacaneam: nihil necesse esse sacerdoti peccata omnia, quorum quis meminerit, speciatim edicere & explicare: id quod noui Euangelici præcones publicitus editis libris affirmârunt, nec adhuc docere desinunt?

Quis populi seductor & seditiosus, qui accitus legitimè non sit, sed ipsus sese ingesserit, eam doctrinam

Luter. in
Resolut. de
De decem
leprosis
Melan-
chthon in
locis Com-
mun. de
Confessio-
ne.

Luter in
lib. de Ab-
roganda
Missa ad Se-
naturum Pra-
genf. De
captiu. Bā-
bylo.

trinam non æquis ferat auribus,
in nouo Testamento nullum esse
verum, visibile, externum sacerdo-
tium, sed Christianos omnes esse
sacerdotes, posse ligare, soluere, &
clauium ministerio vti, sicut apud
sectarios in praxim deductum est,
palamq; docetur?

Luter i re-
solut. Ar-
tic. 36 in
Assertio-
Philip. in
Annot. ad
Roma.

Cui furi, latroni, prædoni, incē-
diario, dum carnificis tenetur offi-
cina & custodia, non sit in votis;
dogma illud Euangelij loco recipi
toto orbe terrarum, quod isti præ-
clari Euangelistæ adferunt, omnia
tam mala quàm bona, ineuitabili
& absoluta necessitate fieri? itemq;
Deum causam esse scelerum (proh
nefas) non solum permissiuè, sed
etiàm effectiuè, ità vt proditio Iu-
dæ nō minùs fuerit opus Dei, atque
Pauli conuersio?

Ecquis

Ecquis verò tandèm commemo-
 randis om̃ibus fatiſ esse queat, qui-
 bus nos teterrimus cacodæmon
 per suos adminiſtros & Apoſtolos
 appetijt & tentavit? Interim tamē,
 vt Dominum Ieſum non priùs de
 gula tentare inſtituit, quàm is diù
 fatiſ ieiunio affectus eſuriret: ſic
 etiàm erga nos ſuam operitur com-
 moditatem & occasionem rei pro-
 ſperè gerendæ: cumq̃; omnes eius
 conatus eò ferè ſpectent, vt à cha-
 riſſima parente noſtra, Chriſti Ca-
 tholica eccleſia, nos ſeparet & auel-
 lat: iſ tantummodò rebus nos ap-
 petit & pertentat, ad quas alioquì
 procliues & promptuli ſumus, vt
 tanto minori negotio nos propel-
 lat in ruinam.

Neque tamen hoc contentus
 fuit ſerpens ille verſipellis, vt expe-
 ctaret

Etaret donec Christum cerneret fac
me laborantem, ac tum demum il-
lum tentaret, ijsq; rebus incesset,
quas ille, utpotè qui cum deus esset
verus, etiàm veram assumpserat
humanitatem, naturæ quadam sp-
ensione lubentè ac cupidè am-
plecti potuisset: sed alia insuper
usus est maiori versutia & callidita-
te erga Dominum in huius diei
Euangelio, eodemque hodieque
per suos satellites utitur erga nos.

Non ille quidem hortatus est
Dominum Iesum, ut sibi ex lapidi-
bus præclarum & insigne aliquod
edulium cõficeret, sed panem tan-
tum. Ut enim de illo diuinis est li-
teris annotatum, erat serpens calli-
dior cunctis alijs animantibus. Er-
gò etiàm hîc incipit à minimo,
idq; non eo duntaxat nomine, uti
nè

nè agnoscat, sed etiàm quòd eam iam spem conceperat, si quidem Christum initiò in re exigui momenti superare posset, etiàm in reliquis facilè se victoria potiturum, & Christù ad alia grauiora impulsurum.

Eadem omninò ratione faciunt pseudoprophetæ omnes, hæretici omnes, & quotquot sunt nostro æuo impostores dogmatistæ. Non illi primo aditu tam insulsè & præter rationem ac impotentè irrum-punt, vt nobis dicere ausi sint, secedite ab Ecclesia Catholica, deserite & abiurate fidè illam, in qua hucusq; sancti omnes, continentes & virgines, religiosi, Leuitæ & sacerdotes, tot confessorum millia, innumera martyrum frequentia, qui Euangelio sui sanguinis testimo-

b   2   nium

nium reddiderunt, tam ingens copia urbium, vicorum & pagorum, tot insulæ, regiones, reges, populi, regna, prouinciæ, deniq; totus terrarum orbis cum omnibus dulcissimis parētibus, probis & pijs Maioribus feliciter vixerunt, & absq; dubio gaudia sempiterna & regnū celeste consecuti sunt. Non sunt illi, inquam, tam nullo sensu præditi, vt hoc pacto rem gerant: nō runt agere cōsideratius: initium faciunt in re exigua nulliusque momenti, quæ non admodum referre videatur: ea verò obtenta & impetrata, reliqua omnia cumulati sequuntur.

Hoc cōsilio in huius diei Evangelio versutus satan dominum aggressus est: hoc consilio nos quoque satanici prophete, qui nos ad defec-
tionem

tionem inducere percipiunt, hodieq; pertentant. Nam, vt de illis 2. Cor. II. Apostolus testatur, eiusmodi pseudoapostoli, sunt operarij subdoli, transfigurantes se in apostolos Christi. Et non mirum: ipse enim satanas transfiguratur se in angelum lucis. non est ergo magnum, si ministri eius transfigurarentur, velut ministri iustitiæ.

Cedò, inquiunt, quid noxiæ habet, si in Quadragesima vescaris carnibus, quando deus cibos creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus? Quid incommodi allaturum est, si sub vtraque specie Cœnam iuxta Christi institutionem & primitiæ Ecclesiæ morem percipias? His atq; id genus alijs, quæ videntur non maximum habere momentum, primò nos tentat calidissimè

lidissimus cacodemon: atque si vel
 in minimo nos superare, eoq; ad-
 ducere queat, vt eius consilio mo-
 rem geramus, atq; in vna & altera
 momēti esse videatur, à Catholicæ
 Christi Ecclesiæ more & vsu disce-
 damus, iam illi parta victoria est, &
 opportuno tempore, quocunquē
 velit, nullo negotio in quasuis exi-
 tiosas, perniciales, adeoque & fata-
 nicas hæreses inducere nos pote-
 rit.

Quamobrem etiã vir quidam
 vitæ sanctimonia & doctrina insi-
 gnis, qui nostris tēporibus libros
 edidit, id genus res, quibus in initio
 diabolus nos tentat, non inconue-
 nientèr cuneo comparauit.
 Vt enim cuneus qua parte in lignū
 adigitur, tenuis & exiguus est, adeo
 vt

vt qui eum principiò ad lignum applicari conspicit, arbitrari queat fieri non posse, vt tam grande & crassum lignum findat: at vbi malleorum ictibus pulsatur, tum demùm res ipsa docet, quæ vis & efficacia sit illius tenuis & exiguæ partis. Nã simulatquè ea pars non nihil infixæ est, iam totus reliquus cuneus sensim subsequitur, & tantisper intrò adigitur, donec grande illud lignum distrahatur ac dissipetur: Eundem in modum accidit in Coena s. d. vtraq; specie sumenda, in esu carniùm permittèdo, & eius generis plerisque alijs, à quibus eodem non tentandi sumit initium, nosq; ad defectionem sollicitat & impellere molitur, quæadmodùm erga innumeros hæctenùs id illi cefit ex animi sui sententia. Nam

ubi horum quippiam semel receptum est, non diu post cunei huius pars crassior mox consecuta est, nempe Confessio Augustana, quæ tum sacerdotium, tum augustissimum atq; sanctissimum Missæ sacrificium prorsus aboleuit. Neque hæc tamen constitit satan: secuta est è vestigio alia adhuc etiã crassior cunei pars, putà Sacramentarium & Caluini Confessio, quæ duo illa Sacramenta, quæ Augustana Confessio reliq; fecerat, nempe Baptismũ & veritatem corporis & sanguinis Christi in Eucharistia, tulit è medio: vt quæadmodũ superior illa sectatores suos Sacerdotio & missæ sacrificio: sic ista suos his Sacramentis priuãrit: atq; interim tñ nõ minus Lutheranos atq; nos catholicos, idololatriæ insimulat & condẽnat.

Sed

Sed neq; hîc fatîs esse visum est. necdùm infixus cuneus totus penetrauit, necdùm lignû planè diuulsum est: itaq; res ipsa deposcit, modò lignum priùs integrum penitus diffindi ac dirumpi debeat, vt pars cunei crassior absque mora impellatur. Id facit Suencfeldius, qui scripturas omnes prorsus remouet, verbi ministeriû, ceu rem externam reijcit & abrogat, nullis omninò parcit: sed qualem se præbet erga Sacramentarios, eundem se declarat erga Luteranos, & nos catholicos: omnes non alio quàm idololatrarum loco habet & damnat, quandoquidẽ simul omnes infirmis elementis inhæreant: id est, eo nomine eos idololatriæ cõdemnat, quòd se salutem & beatitudinem, scripturis cõfirmati, ad-

b 5 pturos

pturos sperent. Atq; hæc quidem cunei huius pars crassissima est.

Cernitis igitur, atq; abūdè ex his animaduertitis dilectissimi, cunei istius primam partem exilè ac per tenuè fuisse: sed simulatquè seductorum & perniciosorum hominum impulsu suos cœpit habere progressus, mox alias omnes dæmonum præstigias, vt proh dolor ipsa rei experientia docet, esse consecutas: atq; ità quotidiana didicimus experiētia, mox vbi in paucis quibusdam non maximi momenti rebus ab communi, vetusto & laudabili Catholicæ Ecclesiæ vsu ac more discessum est, absq; multa dilatione non vnus generis pestilentissimas esse hærefes cōsecutas.

Quisnam, obsecro, initiò vel in animum inducere potuisset, disputationem hanc fidei & religiõis er-

gō, maximè Sacramenti altaris nomine enatā, tandèm eò euasuram, q̄ noui isti euangelici cōtra expressa illa Christi verba, Hoc est corpus meū, docere nō dubitarent, in altaris Sacramēto verū Christi corpus & sanguinē non adesse? Immò verò, cū illi hāc tragœdiā primò aspiciarentur, nulli ne per somnium quidem in mentem venire poterat, illos eousq; impietatis profuros esse: atq; sanè si tum, cū p̄tāsin huius fabulæ & tentationis agerent, eiusmodi blasphemia v̄si essent, passim omnes ab illis, tanquā certissimis mali dæmonis nūcijs, summoperè sibi cauissent, nec illorum tentatione in vllam se defectionem pertrahi siuissent.

Atquì verò, vt iam antè quoquè dixi, & scripta diuina cōmemorāt,
erat

erat serpens callidior cunctis animalibus: neq; est vlla cuiusquam tanta calliditas, quæ serpentis illius versutiæ & arti possit æquiparari. Nouit ille, vtpotè non nisi ex meritis dolis, imposturis & malis artibus conflatus & confusus, si se talem in ipso primo aditu exhibeat, qualis est in seipso, omnè sese operam lufurum.

Enimuerò si per sua membra & artis suæ ministros mox prorūpat & dicat, Non est isthuc corpus Christi, sicut ipse Christus asseruit, sed est tantum figura corporis Christi, vel tantum significat Corpus Christi: quotusquisq;, obsecro, futurus est, qui tam impia oratione vtentes ferre velit? quis non illos profligare, & extremo supplicio addicere cupiat? Voluit igitur be-

stia

flia verfutiffima mortalium pectora
 ra fenfim irrependo fibi vendicare
 & occupare, eos pedetẽtim ac qua-
 dam adhibita mora demẽtare, atq;
 ita gradatim ad extremam tandem
 impietatem & blafphemiam mife-
 ros feducere.

Principiõ quidem, cum nulla ex-
 peditior & explicatior via fit ad im-
 peritum hominũ vulgus in erro-
 rem inducendum, quam fi nouus
 dogmatiftes affeueret dogma fuũ
 facris literis expreffẽ fundatũ con-
 tineri: iam eiusmodi pseudopro-
 pheta & falſus doctõr, verbi Dei
 ſpeciem quandam prætexens, pe-
 culiarẽ quandã de externis ſacro-
 ſanctæ Euchariftiæ ſpeciebus litẽ
 mouet, vt hoc pacto charitatẽ, cuius
 hoc Sacramentum ſymbolum
 quoddam eſt, ex hominum pectõ-
 ribus

30 EXPLANATIO EVANGELII
ribus euellat, & scindat concordiam
ac unitatem. Hinc iam eò se confert,
vt persuadeat miseris, primò quidẽ
sub vna specie non nisi corpus ex-
angue porrigi: deinde non verum
sanguinem, sed separatum quen-
dam liquorem vel cruorem potan-
dum exhiberi: videlicet id signifi-
care volens, sub panis specie so-
lùm corpus absq; sanguine, sub vi-
ni specie solum sanguinem absq;
corpore haberi.

His artis suæ machinis cùm satan
eò iam rem perduxisset, vt homi-
nes minori deuotione ac reuerentia
ad venerabile sacramentũ accede-
rẽt, quòd vita frustra indẽ sperare-
tur, vbi nulla esset vita: dein porrò
progressus est, neq; tamen repentẽ
negavit corporis Christi in eucha-
ristia veritatem, neq; p̄tinẽs affir-
mauit

maui, nō esse illic corpus Christi,
 sed eam orbi doctrinam attulit, in
 hoc Sacramento simul & panem
 & Christi corpus adesse, vt hac ra-
 tione Vuiclephi & Hussi iam olim
 damnatas hereses ab inferis excita-
 ret: cū tamen Christus non dixe-
 rit, Hic panis est corpus meū: sed,
 Hoc est corpus meum. D. Augu- D. Augustin.
in Psal. 33.
 stinus in titulū Psalmi 33. qui talis
 est, Psalmus Dauid, cū mutauit
 vultum suum coram Abimelech,
 & dimisit eum, & abiit: locū hūc ex
 lib. Regum iuxta Septuaginta edi-
 tionem interpretās, in verba ea, Et
1. Reg. 21.
 ferebatur in manibus suis, (sic em̄
 ipse legit) scripsit hunc in modū:
 Hoc verò fratres quomodò posset
 fieri in homine, quis intelligat? ma-
 nibus aliorū potest portari homo:
 manibus suis nemo portatur. Quo-
 modò

32 EXPLANATIO EVANGELII
modò intelligatur, in ipso Dauid
secundùm literã non inuenimus,
in Christo autem inuenimus: fere-
batur enim Christus in manibus
suis, quandò commendans ipsum
corpus suum, ait: Hoc est corpus
meum. Ferebat enim illud corpus
in manibus suis. Hęc Augustinus.
Cuius ex verbo liquidò potest ani-
maduerti, Christum seipsum suis
gestasse manibus, cùm diceret, ^{HOC}
est corpus meum: non autem, Hic
panis est corpus meum, vt nunc fa-
tan per membra sua falsò docere
non dubitat.

Hac autem opinione hominum
animis affixa, quòd panis vnà cum
Christi corpore in eucharistia per-
maneat, quo suo vanissimo dog-
mate huic celsissimo Sacramen-
to non parùm reuerentiæ ac venerati-

rationis detraxit: tum verò longius prorepfit, sed ità tamen, vt necdùm planè se videndum præberet, nec quid machinaretur, fatìs perfpici liceret: nec tum quidem negauit Christi corpus præfens adefe in Euchariftia, fed id ad illud folum tempus pertinere voluit, quo fumitur Sacramentum: fi quis autem extra fumptionis horam illud adorare velit, illum nõ alio quàm idololatræ loco haberi oportere.

Vbì verò ille perfenfit, ifthuc ab ipfo iactum fundamentum, locis non paucis apud inconstans & curiofum vulgus fuam habere firmitem: deindè eam in curam incubuit, vt hoc ipfo & facerdotium & facrificium paritèr destrueret ac profligaret, quò paulatim in omnium mortalium pectoribus oblitteretur

34 EXPLANATIO EVANGELII
memoria omnis immensorum be-
nificiorum Christi redemptoris
& saluatoris nostri, qui semeti-
ipsum cælesti patri suo vltro tradi-
dit oblationem & hostiam gratif-
simam pro peccatis nostris: cuius
beneficij memoriã Catholica Eca-
clesia hucusq; in sanctissimo Mis-
sæ sacrificio (Deo sit gratia) aduer-
sum inferorum portas omnes con-
seruauit, & in hodiernũ diem lau-
dabiliter ac pietati Christianæ con-
gruentè conseruat.

His autem omnibus à satana pro
illius arbitrato confectis, & rebus
omnibus prosperos deindè haben-
tibus successus, tum demum quod
moliebatur, re ipsa aggressus est,
quodq; ab initio constituerat, ab-
soluit, ita vt iam ceu impius clama-
re, & vt insipiens dicere in corde
suo

suo non vereatur, Non est Deus, *Psal. 13.*
 putà in venerabili Sacramento, *et 52.*
 neq; Christi corpus illic habetur:
 Nō est nisi panis pistorius: & quis-
 quis ei diuinos exhibet honores,
 idololatra censendus est.

Hanc abominandam impietatē
 si callidus & sanguinarius serpens
 in ipsis mox primis huius Tragœ-
 dię initijs per sua membra euomu-
 isset, quotquot ità dicere & docere
 ausi fuissent, eorum mendax os
 non multo negotio potuisset op-
 primi ac obstrui: nec facilè quispiā
 eiusmodi impijs auditis sermo-
 nibus, his fatanicis laqueis sese ca-
 pi & implicari sustinuisset. Con-
 sultius itaque visum fuit versuto
 serpenti, vt per suam sobolem ab
 infimo gradu auspicaretur, suoq;
 ventre sensim fursùm nitens, &

gradatim ad superiora se trahens, à summo gradu in hominum peccata irrepere, in ijsq; plus spurcitiei p̄gignere ac p̄pagare queat.

Quando igitur malignus demon vsq; adeò nobis infidiatur, perniciemq; afferre molitur, semperq; circumit tanquam leo rugiens, quærens quem deuoret, nosq; instar callidi aucupis blanda quadam & suauis fistula ad se illectat, ea ipsa Dei vocem incitans: denique escam nobis suauè fragrantem apponit, quam nos plerunq; ceu curiosi pisces huius procellosi maris, cupidè appræhédimus, nec interim perpendimus hamum mortiferum in ea latere, quo suos ille captiuos in tartari abyssum detrahit: meritò nos quidem dilectissimi, cauti ac præmoniti esse debemus,

mus, ut quoad eius fieri possit, ab illius fallaciosis artibus & dolis nobis caueamus.

Quòd si quærat aliquis, quânam ab huius milleartificis imposturis & fraudibus cauere debeamus: faciendû planè est, quemadmodum Christus in hodierno fecit Evangelio, cum iam quadraginta dierû exacto ieiunio, esurire cœpisset, adeò ut teter cacodæmôn iam omninò persuasum haberet, atque eam spem sua opinione deuorâisset, se Christum dexterrimè appetijse & aggressum esse, atque eum in modum in sua præsidia adduxisse, ut inde non posset sese porrò extricare, sed in illius deditiōnem concedere cogeretur: quæ illi causa fuit Christum primò omnium gulæ illecebris pertentâdi: ubi tum Chri-

sto utendum fuit gladio spiritûs, id est, verbo Dei: quod & fecit, quandam illi obijciens scripturæ diuinę sententiam, atque eiusmodi illum responsione flagellās, ut deinceps meritò ille à tentando Domino abstinere debuerit. Scriptum est, ait ad satanam, Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei. Hac, inquam, ratione nos quoque diabolo resistere debemus, ut quoties ille nos siue in vno, siue pluribus, illis præsertim, quæ corruptæ naturæ nostræ grata & iucunda sunt, ab Catholica Christi Ecclesia abducere conatur, toties nos quoque Christi exemplo scripturas illi opponamus, dicamusque: Scriptum est, Ecclesiam esse columnam & firmamentum veritatis, cui nec por-

Dent. 8.

1. Timot. 3.
Matth. 16.

tæ inferorum vnquam sint præ-
ualituræ.

Agè iam funeste cacodæmon,
noueris eum, qui suæ Ecclesiæ in
terris degenti isthuc pollicitus est, ^{Ioann. 14.}
ipsissimam esse veritatem, quæ nec
fallere nec mētiri nōrit: cuius nos
verbis fidentèr ac optima spe inni-
timur. Neque etiàm vllam prorsùs
apud nos dubitationē habet: quæ
vnanimi eiusdem Ecclesiæ catho-
licæ consensu recipiuntur, ea non
aliundè, quàm ex Dei Spiritu, qui
idem veritatis Spiritus est, profici- ^{Ioann. 14.}
sci. ^{et 16.} Itaque licèt medius crepes ter-
execrande satan, etiamsi portæ
omnes inferorum sese nobis op-
ponant, licèt tui legati & concio-
natores multo etiàm magis sæui-
ant ac debacchentur: at nos tamen
in Dei Ecclesia constantes perma-
nemus,

nemus, quippe extra quam nulla
 cuiquam salus & beatitudo contin-
 gere potest. Hanc nos Ecclesiam
 in duodecim symboli Apostolici
 & nostræ fidei articulis cōfitemur.
 Hac nos Ecclesia gloriamur. Hæc
 ea Ecclesia est, de qua Christus ipse
 dixit: Si Ecclesiam non audiêrit, sit
 tibi sicut ethnicus & publicanus.
 Pro hac Ecclesia Christus fudit ro-
 seum ac preciosum sanguinem su-
 um. In hac Ecclesia, tanquàm ma-
 tre nostra, in qua nati & per Bap-
 tismum regenerati sumus, censer-
 ac numerari volumus, donec spi-
 ritus hos reget artus. De illa enim,
 dequæ doctrina, quam ea profite-
 tur, id certum exploratumque nos
 habemus, eam iam inde ab Apo-
 stolorû temporibus legitima suc-
 cessione, sine intermissione, velut
 per

Matt. 18.

per manus traditam, absq; vlla de-
 prauatione puram ac mundam or-
 dine ad nos vsque peruenisse: cùm
 tamen è diuerso inficiàs ire non
 possis teterrime satan, tentator &
 seductor populi Christiani, do-
 gmata omnia, quę intra annos quin-
 quaginta per tuos prædicantes sub
 splendido sacrosancti Euangelij
 prætextu & titulo passim propagâ-
 sti, non nisi nouas esse doctrinas,
 hætenùs ista ratione nunquã tra-
 ditas, nunquàm hoc modo prædi-
 catas, nunquàm hoc sensu vel in-
 tellectu annunciatas.

Immò verò plus aliquid dicam:
 non potes tu ne vnum quidẽ Chri-
 stianum, approbatum & Catholi-
 cum Ecclesiæ Dei Doctorem no-
 minare, immò nec hæreticũ qui-
 dem: qui vel Luteranæ vel Calui-
 nianæ

42 EXPLANATIO EVANGELII
nianæ doctrine corpus ante hanc
ætatem scripto compræhenderit:
qui scripta diuina, quòd ad præcia
pua Christianæ religionis capita
attinet, sic acceperit & interpreta-
tus sit, vt tui fidissimi administri,
longè lateque, à te dimissi & able-
gati, in præsentiarum ea accipiunt
& exponunt.

An non autem hoc omniù lon-
gè est calamitosissimum? an non
vel maximè miseradum ac lamen-
tandum, mundum iam indè à Chri-
sti in cælos ascensione longè ultra
mille quingentos durauisse annos,
nec tamè tot seculis vel vnum ali-
quem extitisse, qui scripta diuina
rectè intellexerit, & vera fuerit fide
præditus?

Quòd si verò putas quibuslibet
temporib⁹ nōnullos alicubi hinc-
indè

indè in angulis delituisse, qui per
omnia consentaneam & consonã
fidem & doctrinam retinuerint ac
oppugnârint, quę grassantium ho-
diè sectarum vel vni alicui vsque-
quaquè consentiat, equidem hanc
mihi velim nominatim exprimi
& indicari, quo loco extiterit, tra-
dita & prædicata sit, qua in provin-
cia, qua vrbe, qua Ecclesia, è quo
pulpito, qua tempestate, cuius Im-
peratoris Romani Imperio: vt itē
vocentur libri, quibus nouę huius
doctrinæ corpus conscripserint &
consignârint. Atquì satis superq;
cognitū habeo, maligne dæmon,
etiãsi multò sis callidior atquè es,
neque te, neque complices tuos id
vnquàm planū esse facturos. Nam
vt probè me assequamini, charissi-
mi, dicta que mea tenaciùs memo-
ria

44 EXPLANATIO EVANGELII
ria complecti possitis, rursus eadē
repetens, planē & apertē luculētis
ac difertis ego verbis pronuncio,
nouis istis Euangelicis buccinato-
ribus esse prorsus impossibile, vt
vel vnum aliquem probum, fan-
ctum, approbatum Ecclesiæ Dei
Doctorem nominent, qui confes-
sionis ipsorum corpus, id est, con-
fessionam quandam præcipuorū reli-
gionis ipsorum, quam hodiē pro-
fitentur ac docent, capitum sum-
mam conscripserit & literis consi-
gnârit.

Quòd si igitur isthuc verum est,
vt est fanē verissimum, nec diuer-
sum vnquàm doceri poterit: quid,
oro, aliud hinc conficitur vel con-
sequitur, nisi hoc tantum, si qui-
dem illorum fides sit vera, Christi-
ana, Euangelica & saluans fides,
iam

iam Christum omninò frustrà esse
 passum & mortuum, roseumque
 sanguinem suum in sanctæ crucis
 stipite inanitèr profudisse? Cui em̄
 ullam attulit vtilitatem? cui vel bo-
 no vel commodo fuit? cui ea quic-
 quam contulit, quādò totus mun-
 dus haud secus, atquè antea, igno-
 rantia tenebris & idololatria man-
 sit implicatus? Eum verò talè per-
 mansisse, indè conficitur, quòd il-
 li ne vnū quidem nominare que-
 ant, qui ante hoc tēpus scripta di-
 uina, quòd ad religionis nostræ ca-
 pita attinet, ipsorum more inter-
 pretatus sit. Atque verò vbi inte-
 rim sunt illæ amplissimæ Christi
 seruatoris promissiones, Eccè ego
 vobiscum sum omnibus diebus
 vsque ad consummationem seculi
 li? Itemque: Ego rogabo patrem,

Matth. 28.

Ioann. 14.

&

46 EXPLANATIO EVANGELII
& alium paraclitum dabit vobis,
vt maneat vobiscum in æternum,
spiritum veritatis.

Psalm. 26.

Non potest igitur non esse ve-
rum, atque in omnem eternitatem
verum permanere, quod est ab ipsa
veritate dictum: contra autem nul-
la potest soliditate probari, quod
mentita est iniquitas sibi. Christus
Dominus, Ecclesie caput, hoc mys-
ticum suum corpus, quod est Ec-
clesia, non deserit: nec deest Ecclē-
siae, nec in omne ævum deerit Spi-
ritus sanctus, qui eam dirigat, regat,
ducat, vt in eam in vltimos possit labi er-
rores. Atque ab hac Ecclesia non
patiemur nos vel latum vnguem
nec in re minima abduci, quando-
quidem extra illam, æquè atquè di-
luuij tempore extra Noë arcam,
nullus mortalium ab æterna po-
test

Genes. 7.

test damnatione seruari. Quæ nobis isthæc sanctissima atque fiddissima parens nostra in rebus fidei vel in causa religionis præscribit, ea nos citra vllam hæsitantiam ceu recta, pia, diuina, Christiana, Euangelica sentimus, tenemus, credimus, confitemur. Quæ verò ea vetat, illa nos haud aliter, atquè virus exitiale, deuitamus.

Vos igitur dilectissimi, vbì tetero rimo dæmoni, quotiès ille rebus quibusdam etiàm non maximi momenti vos tentare & oppugnare, atq; à Catholica Christi Ecclesia auocare conabitur, hunc in modum semper fortiter vos opposueritis, perindè ille, vt in hodierno cum Dei filio conflictu, re infecta, ceu turpiter victus, cum dedecore abscedere compelletur.

Porro

Porro cum tanti sit periculi, si quis etiam in re exigua, quam non putet magni esse momenti, malo demoni assentiatur & cedat, equidem vos charissimi denuò hîc omnia qua possum fide admonitos velim, ut ab hoc veteratorio hoste omnibus in rebus atque omni ex parte diligentèr caueatis, neq; illi vel in minimo cedatis: sed Christi exemplo, æquè in minimis ut in maximis semper illi magna animi contentione reluctemini. Qua de re visum est, vnum atque alterum certis quibusdam & specialibus in rebus exemplum proponere.

Si ergò malignus dæmon persuadere tibi velit, ut bonis operibus nuncium remittas, ut quæ pro ipsius & totius perditioni gregis sui sententia, non modò nihil confes-

rant,

rant, sed etiã officiant salutis sem-
 piternæ: tu planè recuses, propter-
 eã quòd Apostolus verbis disertis
 testatus sit, redditurum deum vni-^{Roman. 2.}
 cuique secundùm opera sua: atque
 alibi dixerit: Bonum faciẽtes, non ^{Galat. 6.}
 deficiamus: tẽpore enim suo me-
 temus non deficientes. Et rursùs:
 Omnes nos manifestari oportet ^{2. Cor. 5.}
 ante tribunal Christi, vt referat
 vnusquisq; propria corporis pro-
 ut gessit, siue bonum, siue malum.

Si hortatur satan, vt in Quadra-
 gesima carnibus vescaris, idq; pro-
 ptereã, vt Pontifici & sacerdotibus
 agrè facias & insultes: dicens tum
 demùm te esse germanè Euange-
 licum virum, si edas cibum, quem
 Deus hominibus alendis condi-
 derit: tu illi morem nè geras. Siqui-
 dem apostolus disertis, perspicuis,
 d lucu-

luculentis ait verbis, Si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnem in æternū, nè fratrem meum scandalizem.

Si suadet satan, nè deinceps signum sanctæ crucis tibi impingas, asserens id idololatricū & artis magicæ esse, adeoq; tantūdem, ac si quis in aëre exprimat circulū, cuiusmodi blasphemias quidam, in nouis istis Euangelicis præpositis non postremum obtinens locum, non ita pridem scribere, & typis excusas, palam edere non dubitauit, tu vide nè illi obtemperes.

Philip. 3.

Athanas. de
human. Chris-
ti & aduentu
eius in car-
ne.

Chryso. in

Nam & D. Paulus eius farinae homines inimicos crucis Christi vocat, & sanctissimi Patres, Athanasius, Chryso. Augustinus, pluresq; alij scriptum reliquerunt, præ signi crucis formidine demones

nes fugere, diuinationes euane-
 scere, & omne genus incantatio-
 num profligari atque iacere: speci-
 atim verò fide dignus Historicus
 Theodoretus de Iuliano Impera-
 tore, qui à fide Christi apostata dis-
 cesserat, in suis historijs annotauit,
 cum à quodam in simulacrorum
 ædis adyta introductus vidisset de-
 mones ea, qua solèt, facie apparen-
 tes, metu coactū inscripsisse fronti
 signū crucis: at dæmones conspe-
 cta figura Dominici trophæi, &
 stragis suæ memores, mox euanu-
 isse.

Postremò si suggerat animo tuo
 teterrimus hostis, vt à sancta Ca-
 tholica Ecclesia deficias, atq; ipsius
 sectis & factionibus tete adiungas,
 affirmans, Papatum (itā enim fo-
 lent isti contumeliosi Catholicam

*demonstrat.
 aduersus gentes, & oratio-
 ne 5. aduersus Iudeos, &
 Homil. 55. in
 Mattheum.
 Augustin. in
 Psalm. 141 et
 Tract. 118. in
 Ioannem. &
 Serm. 29. de
 Sanctis.
 Theodor. lib.
 3. cap. 3. Hist.
 Ecclesiast.*

Ecclesiam nominare) non nisi fabulis, anilibus deliramentis, & confictis mendacijs niti, quemadmodum frater Raufchius Neoburgensis in sua Centonouella nupèr edita scriptitat, tu illi prorsus non assentias. Nostri em̄ Parochi & concionatores, quos ex Dei benignitate & gratia in Bauaria & alijs Catholicis regionibus habemus, nullam aliam sempiternæ salutis viam & rationem nobis commonstrât, quàm ipsum adeò Christum Iesum. Is enim verum est atque vnicum fundamentum, nec vllum potest esse vel poni aliud fundamentum, ipso quoquè Paulo teste, præter id quod positum est, quod est Christus Iesus: quo etiàm nostra fundata est & nititur doctrina, ne utiquàm verò his aut illis, vt tu quidem

Raufchius,
Ecclesiastes
Neoburgensis
ad Danubiū.

1. Corinth. 3.

Fundamentū
Papisticæ religionis.

dem appellas, Legendis commen- Legendas vocat Legendas, alludēs ad vocē Germanicam, Ingeni que significat mendacium.
 titijs: quanquān ego sanctorū, vt
 vocant, Legendis quibusdam neq;
 arrogare, neque derogare fidem
 velim.

Immò verò si quidem isthuc te
 nôsse iuuat, in papatu hætenùs ho-
 mines ad hunc Christum Iesum,
 non ad alium aliquem, tanquān
 ad verum & vnicum nostræ fidei,
 nostræ salutis, nostræ beatitatis la-
 pidem angularem, sempè remissi
 sunt: Christianique ante sexaginta,
 septuaginta, octoginta, centum,
 ducentos, trecentos, quadringen-
 tos annos, & ad ipsam vsque deinceps
 Apostolorū ætatem, in Pontificia,
 id est, Christi Catholica Ecclesia
 semper ad vnum Christum
 Iesum, ceu vnicum Seruatorem ac
 redemptorem nostrum, non ad vl-

lum alium directi sunt, idque non solum scriptis & concionibus, sed etiam certis quibusdam instituentibus diebus ac temporibus, externis signis & imaginibus, vestibus, gestibus, atque pluribus alijs caeremonijs. Cur non igitur ab ipsis intimis visceribus pudet te miserum, fidissimam parentem tuam, Ecclesiam Catholicam, quam tu per contemptum Papisticam vocas, quae te per Baptismatis Sacramentum, quod negare non potes, regeneravit, quae te in electorum numerum admisit, quae te initio duodecim sacrosanctae fidei nostrae articulos edocuit, tam mendaciter convicijs & contumelijs lacerare, atque absque ullo veritatis adminiculo in ipsa tui operis praefatione toto orbe trahere ac infamare, perinde ac si ea illam

illam non docuerit & prædicârit
 fidem, qua nos confitemur, non
 aliud nomen sub cælo datum ho- Actor. 4.
 minibus, in quo oporteat nos sal-
 uos fieri, in quo quisquã vnquam
 saluus factus sit, vel futurus sit sal-
 uus, præter vnicum illud eius no- Matth. 1.
 men, qui ea causa voluit Iesus ap-
 pellari, quòd ipse populum suum
 saluum faceret à peccatis eorum:
 sed potiùs eiusmodi tradiderit fi-
 dem, quæ, vt tute loqueris, crassis,
 opimis, putentibus mendacijs fun-
 data sit?

Vndè tibi tandèm isthæc confi-
 dentia & audacia frater Raufchie,
 vt tam procacitè ac impudentèr
 istiusmodi apertissimas calumnias
 & mendacia, quæ tamen nulla vn-
 quàm ratione docere ac probare
 poteris, aduersùs luculentam, eui-
 d 4 den-

dentem, manifestam veritatem in lucem typis excusa edere non dubitâris? Nimirum, vt permulta alia silentio præteream, si tu vel solas illas præclaras & insignes ferias ac solennitates, quæ per totius anni circulum in Catholica Ecclesia celebrantur, contemplatus esses, re ipsa comperisses in ipso adeò Patratotum annum in certa quædam tempora mirificè distributū, ità vt nullus sit de Christo fidei nostræ articulus, qui non peculiare intra anni curricula suas habeat ferias: vndè fit, vt credentes hac ratione luculentè & pulchrè eorum omnium, quæ de Christo credere debeant, admoneantur, adeò vt fieri non possit, eorum vt obliuione capiantur. Qua tu igitur fronte dicere ausus es, fidem nostrâ, quæ Christi

Christo innititur, & in Christum
 dirigitur, mendacijs & commen-
 titijs Legēdis fundatam esse? Quàm
 ego hīc possem tibi os opprimere,
 frater Rauschie, si visum esset arti-
 culos fidei omnes ordinè recense-
 re, ac simul liquidò ostendere, vt il-
 li per omnes temporum successi-
 ones in Papatu traditi sint, certisq;
 institutis diebus non absque pijs
 & religiosis caremonijs obseruati,
 populique animis sedulò & dili-
 gentèr inculcati & affixi: (vndè pla-
 num sit, Pontificiam fidem non
 commentitijs Legendis, sed Chri-
 sto crucifixo & fuisse sempèr, &
 etiamnum esse fundatam) vtq; de
 eadem Christi cruce haftenus Pa-
 patus docuerit, eam esse salutem,
 redemptionem, gloriam, trium-
 phum, præcipuam spem & fidutiã

nostram. Verùm quandò his com-
memorandis, plixior futurus sum,
inpræsentiarum ijs superfedeo: ne-
que tamen committere possim,
quin aliquot valedicturò tibi, que-
stiones priùs obijciam.

Cedò frater Rauschie, num te clā
est, in Papatu olīm eo nomine iei-
unium quadraginta dierum, quod
Quadragesimā vocant, institutū &
obseruatum, vt per illos dies sibi
quisque de cibo ac potu detrahe-
ret, & ieiunando atque orando se
se aptum & idoneū redderet, quò
cæteris rebus postpositis om̄ibus,
soli crucis & perpeffionis Christi
meditationi & commemorationi
tanto commodiùs & attentius va-
care ac incumbere posset?

Num tu ignoras extremam illi-
us ieiunij hebdomadam, quæ pro-
pterea

pterea vulgò pœnosa, id est, cruciabilis dicta est, perpetuis temporibus non nisi precibus, & mortis ac perpeffiõis Christi commemoratione & meditatione deuotè ac piè transmissam esse?

An te fugit Rauschie, eam ipsam hebdomadam hoc solo nomine sanctam esse nuncupatam, quòd in illa nobis Dominicæ passionis & mortis, qua nos abluti, sanctificati, iustificati sumus, mysteria proponantur?

Nescis Rauschie iam olim in Patu, id est, vera & germana Christianitate, tota illa sancta hebdomada ferias celebratas, & profana atque mundana negocia omnia seposita, totoque illo sacro tempore pios quosque nulla re alia animum occupasse, quàm solis illis
com-

commemorandis immensis beneficijs, quæ Christus Iesus, idem ipse & sacerdos & sacrificiû, in ara crucis nobis pro sua benignitate & clementia contulit?

Hier. 31.

Hebr. 12.

Augustin. de
utilitate penitentiæ cap.

1. Tertull. li.
2. contra Marcionem.

Matt. 18.

Orige. Homi.
2. in Psalm.

57. Augustin.
Sermo. 66. de
tempore.

An te latet, Christum quidem sacrosancta passione & morte sua peccatorum omnium impetrâsse veniam, at eam ipsam tamē neminem consequi posse, nisi qui peccata sua, ceu tantorum Christi cruciamentorum causam, prius intimo cum dolore serîo commemoraret, eadem detestetur, auerfetur & odio psequatur: eorum causam mendullitus doleat, acerbè ploret, sicq; ad sacerdotem, tanquàm Christi ministrum, properet, quippe cui ligandi & soluendi potestas diuinitus collata est, coram illo peccata sua ordinè explicet, eiusque sacerdotali

dotali quidem ministerio, at virtute tamen & meritis passionis & mortis Christi sese absolui, cū Deo patre, quem totiès & tam immanitèr offenderit, in gratiam restitui concupiscat?

Postremò, num tu compertum non habes Raufchie, hanc ipsam, nec vllam aliam ob causam Christi Catholicam Ecclesiam sanxisse, atque orthodoxis filijs suis prescripsisse, vt id genus pœnitentiæ opera hoc potissimum sanctæ hebdomadis tempore singuli quique exerceant: vt hoc ipso quoquè admo-
neantur omnes, peccatorum remissionem non nisi ex passionis & mortis Christi meritis proficisci?

Atquè sanè hæc & pleraq; alia tibi sunt compertissima, cū sit plusquam evidens, luculentum, per-

perspicuum, ac toto orbe notissimum & apud omnes peruulgatum, Pontificiam, id est, veram, germanam, antiquam, catholicam & Apostolicam fidem, nullo alio innitit atque insistere fundamento, quam Apostolorum & Prophetarum, ipso summo angulari lapide Christo Iesu, in quo omnis ædificatio constructa, crescit in templum sanctum in Domino. Quis tu igitur in animum inducere ausus es, ut tam impudentem, falsum ac temerem, contra tuam ipsius mentem & conscientiam, Catholicam Ecclesiam calumniosis criminibus innocentem infectareris? O Rauschie Rauschie, illis sempiternis æstuatis gehennæ flammis sulphureis sine ulla fine concremari & torreri, quam erit acerbum & intolerabile. Quan-

Ephes. 2.

to tu rectiùs consuliffes tum tibi,
 tum alijs, si hoc commentũ tuum,
 quod non nisi in tuum ipsius de-
 decus & ludibrium in lucem emi-
 fisti, supressiffes potiùs, & te vnà
 cum misero grege tuo domi con-
 tinuiffes? Nam id ego tibi certò
 cõfirmare aufim, eiusmodi figmẽ-
 tis te neque mihi, neque vlli alij
 persuasurũ, vt talis nugatoris scri-
 pto nugacissimo ac futilissimo sese
 permoueri sinat, vt relicta Eccle-
 sia Catholica, ad vestras planè lace-
 ras & dissectas sectas atque factio-
 nes deficiat: præsertim verò, quan-
 dò Apostolicis instituti literis, no-
 uimus vnum esse Deum, vnam fi-
 dem, vnum Baptisma, vnam eccle-
 siam, vnum Christi mysticum cor-
 pus, vnam arcam, in qua nos ab
 æterno diluuiò conseruamur.

Ephes. 4.

Genes. 6.

Hunc

Hunc igitur in modum, dilectissimi, exemplo Seruatoris nostri, cuius hodiernum meminit Evangelium, cacodæmoni resistere nos debemus, ipsum quoquè vnà cum Domino Salvatore, certò & citra dubium vllum hac ratione superaturi, quemadmodum apud D. Iacobum legere est, ità dicentē: Resistite diabolo, & fugiet à vobis. Et hætenùs quidem de primo Christi Seruatoris cum diabolo conflictu, & ex illo relata victoria dixisse sufficiat.

Iac. 4.

II. Tentatio
& pugna satanae contra Christum.

Iam porrò etiàm de altero certamine quippiam dicendū est. Nam teter ille spiritus licet à Christo semel esset profligatus, non tamen propterea continuò omnem pugnandi animum abiecit: sed cum hac ratione nihil se cerneret profecisse,

fecisse, aliam rem tentare cœpit. Ut
 enim hodierni Euangelij textus
 habet, assumpsit eum diabolus in
 sanctam ciuitatem, & statuit eum
 super pinnaculum templi, & di-
 cit ei: Si filius Dei es, mitte te de-
 orsum. Scriptum est enim, Quia *Psalm. 90.*
 Angelis suis mandauit de te, & in
 manibus tollent te, nè fortè offen-
 das ad lapidem pedem tuum.

In horum explanatione verbo-
 rum, meum ego morem & institu-
 tum retinēs, nolo cerebri mei sen-
 tentiam & priuatam intelligentiā
 sequi, certus me hominem esse, &
 quidem ætate iuuenem ac imperi-
 tum & indoctum hominem, atq;
 ea causa facilè falli posse: sed eorū
 interpretationem dictorum ex in-
 signi illo Doctore Vincentio Liri-
 nensi, qui tempore Ephesini con-
 e . ciliij

66 EXPLANATIO EVANGELII
ciliij, ante annos plùs minùs mille
ducentos vixit, vobis adferam, cui-
us quidē hæc verba sunt in libello
illo, qui est de Catholicæ fidei vni-
uersitate & antiquitate:

Quid, inquit, diabolus faciet mi-
sellis hominibus, qui ipsum Do-
minum Maiestatis, scripturarum
testimonijs appetiuit? Si, inquit,
filius Dei es, mitte te deorsum.
Quarè? Scriptum est enim, inquit.
Magnoperè nobis doctrina loci
istius attendenda atque retinenda
est, vt tanto Euangelicæ authori-
tatis exēplo, quandò aliquos Apo-
stolica seu Prophetica verba pro-
ferre contra Catholicam fidem vi-
derimus, diabolum per eos loqui
minimè dubitemus. Nā sicut tunc
caput capiti, ità nūc quoquē mēbra
mem-

membris loquuntur: membra sci-
 licet diaboli membris Christi, per-
 fidi fidelibus, sacrilegi religiosis,
 hæretici postremò Catholicis. Sed
 quid tandèm dicit? Si, inquit, fili-
 us Dei es, mitte te deorsùm. Hoc
 est: Filius esse vis Dei, & hæredita-
 tem regni cælestis accipere, mitte
 te deorsùm, id est, ex istius te subli-
 mis Ecclesiæ, quæ etiàm templum
 Dei putatur, doctrina & traditione
 demitte. Ac si quis interroget
 quempiam hæreticorum sibi talia
 persuadentem, Vndè probas? Vn-
 dè doces, quòd Ecclesiæ Catholicæ
 vniuersalẽ & antiquam fidem di-
 mittere debeam? Statim ille, Scri-
 ptum est enim: Et continuò mille
 testimonia, mille exempla, mille
 authoritates parat de Lege, de Psal-
 mis, de Apostolis, de Prophetis,

quibus nouo & malo more interpretatis, ex arce Catholica in hæreseos barathrū infelix anima precipiteſ. Iam verò illis, quæ ſequuntur, promiſſionibus miro modo incautos homines hæretici decipere conſueuerunt. Audēt etenim polliceri & docere, quòd in Eccleſia ſua, id eſt, in communionis ſuæ conuenticulo, magna & ſpecialis ac planè perſonalis quædā ſit Dei gratia, ad eò vt ſinè vllò labore, ſinè vllò ſtudio, ſinè vlla induſtria, etiā ſi nec petant, nec quærant, nec pulſent, quicumque illi ad numerum ſuum pertinent, tamen ità diuinitùs diſpenſentur, vt angelicis euecti manibus, id eſt, angelica protectione ſeruati, nunquàm poſſint offendere ad lapidem pedē ſuum, id eſt, nunquàm ſcandalizari.

Iſthæc

Isthæc omnia iam ordinè recitata, memoratus Vincētius Lirinensis de hoc altero Christi aduersus teterrimum satanam agone conscripsit. An non verò, tametsi ille de suorum temporum hæreticis loquitur, etiàm huius ætatis novos Evangelicos buccinatores cum primis lepidè, elegantè, graphicè & ad viuum, vt plus satis eos liceat agnoscere, vobis dilectissimi effinxisse, suisq; colorib⁹ expressisse videtur? Omninò sic se res habet, charissimi. Nam si rem omnem accuratè pensiculemus, videmus malignum dæmonem per Apostolos suos, novos noui Euangelij præcones, nihil neq; maiori contentione, neque attentiori studio & assiduitate moliri, quàm vt persuadeatur hominibus, quò sese de-

70 EXPLANATIO EVANGELII
orsum mittant: id est, vt abijciant
doctrinam, constitutiones, ritus &
mores vnicae Christi Ecclesiae Ca-
tholicae, quam Dominus ipse vo-
cat ciuitatem supra montem posi-
tam.

Matt. 5.

Id verò vbi improbo satanae, &
membris eius ipsi addictis alicubi
cedit ex animi sententia, vt Eccle-
sia eiusque doctrina & constitui-
ones euilescant apud homines, iam
ille planè iubilat, certus victoria se
potitum. At quandiu ab hac subli-
mi vnus veræ & Catholicae eccle-
siae ciuitate non disceditur, etiã si
hominem eiusmodi acriter & totis
viribus oppugnet, nihil tamẽ apud
illum obtinere potest, oppugnatio-
nes & machinationes eius omnes
rediguntur in nihilum, suoq; co-
natu frustratur. Porro simulatque
quis

quispiam sese deorsum mittit, atq;
 ab hac ciuitate desciscit, & vel pedè
 vnum extra hoc septum profert,
 ab hoc ouili deflectit, ab hoc com-
 muni grege se segregat, iam è ve-
 stigio lupo in eius guttur inuadit,
 eumque planè discerpit.

Itaque magnoperè eam in cu-
 ram & cogitationem incumbit sa-
 tan, nec quicquam omninò inten-
 tatum relinquit, vt eò permoueat
 & adducat miseros, quò se deor-
 sum mittant, vt à Catholicè Eccle-
 siæ doctrina, legibus, & bonis ac
 laude dignis constitutionibus dis-
 cedant, eas paruipendant vel du-
 cant pro nihilo, vt quilibet suas
 priuatas actiones, priuatas opinio-
 nes & sensum proprium, vel etiàm
 cuiuspiam alterius priuatam sen-
 tentiam

Joan. 15. 16. tentiam & opinionem pluris faciat, quàm totius Catholicæ Ecclesiæ sensum & concordem atque consonam sententiam, cùm tamē huicipsi Ecclesiæ Christus Dominus totiès Spiritum sanctum, spiritum veritatis pollicitus sit.

Exech. 20. Ut autem conatus iste maligni dæmonis expeditiores & efficaciores habeat successus, non desunt illi scripta diuina, quibus miseros ad defectionē sollicitet & permoueat. Ait nanque: Scriptum est em̄: In præceptis patrum vestrorū nolite incedere, nec iudicia eorum custodiatis. Et rursùs, Scriptum est enim, inquit: Sinè causa me colūt, docentes doctrinas & mandata hominum. Atquē ubi suo potitus voto satan, id efficere potest, homini vt persuadeat, vt vel in vno aliquo arti

Matt. 15.

articulo sese deorsum mittat, iam
 planè istiusmodi hominem in su-
 am ditionem redegit, atque nullo
 negotio eum continentèr in de-
 teriora propellit, ità vt in dies ma-
 gis ac magis sese deorsum mittat,
 atque alia post alia nullius pensi ha-
 beat, quæ ab Ecclesia seruantur &
 in vsu habètur: neq; porrò vlla po-
 test tam insolens & exotica extare
 doctrina, quam nõ ceu euangeliũ
 ipsum & Dei verbũ amplectatur.

Hanc igitur ob causam teterrim-
 us diabolus per suos fidissimos
 ministros tam continentèr, tam
 sedulò, tam accuratè dat operam,
 vt hominib⁹ persuadeat, deorsum
 vt se mittant, vt totius orbis Chri-
 stiani sensum & consensum du-
 cant pro nihilo, sed Ecclesiasticis
 constitutionibus & decretis post-

74 EXPLANATIO EVANGELII
habitis, quod cum illis pugnet è
diametro, id faciant. Atq; vt rem
omnem in pauca conferam, hoc
illius studium, hic machinationũ
& laborum illius omnium vnicus
scopus est, vt homines mittant se
deorsum: hoc est, vt ab Ecclesia Ca-
tholica se segregent, vt lubentibus
& iucũdis animis contra Ecclesia-
sticas sanctiones & decreta veniãt
& agant, & si quid ab Ecclesia con-
stitutum & ordinatum est, ipsi in
Ecclesiæ contemptum & Ecclesiæ
insultando prorsus contrarium fa-
ciant. Atque hoc vnum & solum
est, dilectissimi, non planè aliud
quiddam, quod satanas aucupatur
& spectat.

Nè quis verò putet, me isthuc
animi quadam impotentia & se-
ctarum odio dicere, libet vnũ atq;
alter

alterum exempli causa adducere.

Quandoquidem Catholica Christi

ſti Eccleſia, noſtræ ſalutis ſolicita,

non paucis ſanè, iſdemque gra-

uibus, vrgentibus, & æquiſſimis

cauſis permota, laicis corporis &

ſanguinis Chriſti Sacramentum

ſub altera tantum ſpecie porrigere

ſolet, noui iſti Euangelici prædicâ-

tes tantum vt Eccleſiaſtica conſti-

tutioni ſeſe opponant, vtranq; po-

ſtulant & vrgent ſpeciem: aiuntq;

ſi quis aliter quam ſub vtraq; ſpe-

cie accipiat Eucharistiã, eum non

rectè facere: porrò autem ſi Conci-

lium aliquod cenſeat, Eucharistiã

ſub vtraque ſpecie miniſtrandam

laicis, in illius concilij contemptum

dicunt vel vna duntaxat, vel neutra

ſe vti velle. Et nè cui videar eſſe ni-

mius, Luterum ipſum, quid hinc

ſenſe-

*Sacramentum
altaris ſub
vna ſpecie.*

76 EXPLANATIO EVANGELII
fenerit & scripserit in libello de
formula Missæ, loquentem agè au-
diamus:

*Luterus lib.
De formula
Missæ.*

Si quo casu, inquit, Concilium
decerneret ac statueret, vtranq; Sa-
cramenti speciem vsquequaque &
porrigi & accipi debere, iam tum
nos vtranq; speciem sumere nol-
lemus: immò verò tum demùm in
contemptum eius Concilij, eique
insultando, vel alteram duntaxat,
vel neutrá speciem percipere vel-
lemus, at minimè gentium vtran-
que: atque adeò illos quoque non
alio quàm Excommunicatorum
loco haberemus, qui ex Concilij
decreto vtranque speciem vsurpa-
rent. Hactenùs Luterus.

An non autem charissimi, ex hac
eius viri oratione animaduerti-
tis, malignum dæmonem hac de
spe

speciebus disputatione, re ipsa nihil spectare, nihil venari aliud, nisi ut nos mittamus deorsum? ut ab totius Catholicae Ecclesiae more & usu recedamus? Reuera nanq; non id curae est hosti teterrimo, num sub altera vel vtraque specie sumatur Eucharistia: nouit ille isthuc saluti nihil quicquam neq; conferre, neque demere, siue calicem sumat laicis, siue non sumat: nouit ille postremo concilio Basileensi de altera specie rectè ac benè definitū esse, & siue sub vna specie, ut illic habet, siue sub duplici quis communicet, secundum ordinationē seu obseruantiam Ecclesiae, proficere dignè communicantibus ad salutem, ubi diligentè præparauerint & repurgauerint prius conscientiam suam. Isthuc, inquam, optimè nouit

Concilium Basileense. Sess. 30.

nouit hostis tartareus, nec eum ma-
 lè habet, quòd Christiani saluber-
 rimum hoc Sacramentum sub al-
 tera tantùm specie percipiunt, nec
 appetit vtranq; ab illis speciem su-
 mi: sed id vnum pessimè habet ne-
 quissimum hostem, quòd præcel-
 sum illud Sacramentum vbiquè
 vno ritu & eodem modo in Ca-
 tholicæ Christi Ecclesiæ vnitate &
 concordia accipitur. Hoc est quod
 ille ferre nullo modo potest. Scit
 enim sacramentum sanctissimum
 nihil neque prodesse neque con-
 ferre posse, nisi hoc pacto percipi-
 atur. Itaq; tantoperè ille remis ve-
 lisque eò contendit, vt decretum,
 constitutio & cõsuetudo vel mos
 Ecclesiæ minimè feruentur. Atq;
 vt summatim dicam, est ille & dici-
 tur satan, id est, aduersarius, talisq;
 haud

haud dubiè permansurus est, nempe Christi capitis nostri, & Ecclesiae, corporis eius aduersarius: quicquid Ecclesia statuit, decernit, obseruat, semper ille diuersum vrget & expetit. Si Eucharistia sub vna porrigatur specie, ille vtranque reposcit: si vtraque ministretur species, aut alteram ille deponit, vel neutram prorsus.

Eundem in modum sese gerit ^{Ieiuniū Qu-} ^{dragesimae} ^{apud Catho-} ^{licos.} Nos erga ieiuniū Quadragesimæ. Nos quidem, qui ex Dei gratia Christiani catholici & sumus & dicimur, morem hunc laudatissimum ab amantissimis maioribus nostris accepimus & didicimus, vt vbi tempus illud aduentat, quo perpassio & mors Christi, qua redempti sumus, commemorari solet, diebus quadraginta antè precibus, ieiunijs,

nijs, atq; alijs pijs operibus & studijs ad eiusmodi commemorationem nos præparemus, aptosque & idoneos nos reddamus. Est enim hoc per se æquissimū, vt qui Christo socij esse volumus consolationis illius, qua fruituri sumus, vbi cum illo resurrexerimus & in cælos ascenderimus, simus etiā passionum socij. Vt enim Apostolus ait, si commortui sumus, & conuiuemus: si sustinemus, & conregnabimus: si cōpatimur, & conglorificabimur. Nam, vt alibi scriptū est, Christum oportuit pati, & ita intrare in gloriam suam. Porrò is rectè dicitur vnà cum Christo pati & mori, qui desijt à peccatis, vt iam non desiderijs hominum, sed voluntate Dei quod reliquum est in carne viuat temporis. Id verò quòd minus

2. Corint. 1.

2. Tim. 2.

Roman. 8.

Luc. 24.

1. Petr. 4.

minùs præstare possit, perpetuò
 homini sua caro impedimèto est, *Galat. 5.*
 quæ acriter concupiscit aduersùs
 spiritum, ità vt, quemadmodùm
 Apostolus ipse conqueritur, non *Roman. 7.*
 quæcunq; volumus, illa faciamus.
 Est igitur sub iugum mittenda &
 edomanda caro, idque abstinencia
 & sobrietate, vt cum vitijs & con-
 cupiscentijs suis tanto possit faci-
 liùs crucifigi. Nam quemadmo-
 dùm effræni & indomito equo,
 aduersùs sefforem suum contuma-
 ci & frænum ore depellenti, detra-
 hitur de pabulo, & pro auena, vel
 stipula vel parùm fceni apponitur:
 ità etiàm carni nostræ, quæ virtute
 internorum spirituum & sangui-
 nis, atque etiàm ratione succi na-
 turalis in corpore abundantis spi-
 ritui resistit, annona subtrahenda
 f est,

1. Corint. 9.

est, & pro solita alimonia alius ci-
 bus apponendus, vt hoc pacto co-
 ercita, menti & rationi ceu seffori
 suo, tanto minùs recalcitret: corpo-
 reque hunc in modum castigato,
 & in seruitutem redacto, animus
 hominis tanto plus obtineat viri-
 um, diuinisque laudibus constan-
 tiùs vacare, & voluntati dei prom-
 ptiùs obtemperare queat. Enim-
 uerò, vt partim etiàm Apostolus
 ipse testatur, non est id quidem du-
 bium, dum exterior homo noster
 deficit & corrumpitur, eum qui in-
 tûs est, id est, hominem interiorè
 de die in diem magis ac magis re-
 nouari: quantoque exterior nostri
 portio, nempe corpus, quotidianis
 laboribus & ieiunijs impèsius cõ-
 primitur & frænatur, tanto por-
 tionem internam, eamque por-
 tiorè,

2. Cor. 4.

tiorem, putà animam, ex carnis, molestissimi hostis sui, defectione in seipsa augescere, valentioresq; & expeditiores reddi ad vacandū Deo rebusque diuinis, Deiq; voluntatem exequendam.

Hac ratione, charissimi, adducta Ecclesia catholica, fidissima parens nostra, Quadragesimæ ieiunium instituit, vt à vitijs carnalib⁹, quibus alioquì perpetim distinemur ac infestamur, liberati, promptioribus animis commemorandis beneficijs, quæ Dei filius Christus Iesus sua sacrosancta passione & morte in nos declarauit, vacare & inhærere possimus. Num verò isthuc bonum esse quisquam negare potest? An non planè Evangelicum, pium, laude dignum atq; frugiferum est? Et interim tamen

noui isti Euangelici Prædicantes
 ieiunium hoc irrident, reijciunt,
 contemnūt? At quam tandèm ob
 causam? Non sanè aliam vllam, ni-
 si vt homines, qui tamen ex natu-
 ra & sua sponte ad carniū esum
 inhiant, hoc ipso eò adducant, vt
 se præcipites deorsùm mittāt: hoc
 est, vt ab aliorum Christianorum,
 toto orbe terrarū degentium mo-
 re & cōsuetudine hac in re discre-
 pent. Hoc solū, inquam, nec quic-
 quam aliud hac re satanici pphete
 moliuntur. Quod vt nullam pror-
 sū apud vos dubitationem habe-
 at, ipsius Luteri verba commemo-
 rare visum est, quæ in altera parte
 scripti eius aduersū cælestes pro-
 phetas de Sacramēto hunc in mos
 dum habentur: Cū interdicitur
 tibi, inquit, esu carniū die piscu-
 lento,

*Luter. parte
 altera aduers-
 sū cælestes
 prophetas de
 Sacramento.*

lento, iam tu debes vesci carnibus: cum præcipitur vt die qua carnes edere licet, edas, iam nõ debes edere: Cum coniugio iuberis abstinere, coniugium inire debes, aut certe ita te comparare, tanquam id lubens facere velis, atque ita in reliquis. Quæso hinc dilectissimi, ex ipsius adeo Luteri verbis & testimonio cognoscite, quidnam spectet noui isti Euangelistæ, cum aduersus Christianorũ Quadragesimale ieiunium buccis crepantibus concionantur. Nihil fanè aliud illi occupatur, quàm quod malignus demon in capite nostro Christo Seruatore in Euangelio hodierno venatus legitur: nẽpè vt nos per præceps mittamus deorsum, id est, ab Ecclesia Dei separemus. Atque vt isthuc citiùs & faciliùs impetrent,

perindè illi aiunt nobis, vt satan ad Christum: Scriptũ est enim in hodierno Euangelio, Christum pro nobis ieiunãsse, itaque non debere nos frustra ieiunijs nos affligere, quãdò prorsũs impossibile est, vt Christi ieiunium imitemur.

Matth. 17.

Scriptum quoquè est, atq; ad eò Christus Iesus, qui ipsa veritas est, dixit, filios (Dei) liberos esse. Quid igitur necessè est, vt ieiunando, & id genus alia faciendo, rursũm vltro iugum ceruicibus nostris imponamus, à quo per Christũ iam pridem liberati sumus?

Actor. 15.

Matth. 15.

Scriptum est, Non quod intrat in os, coinquinat hominem: sed quod procedit ex ore, coinquinat hominem. Cur ergò illis nolimus cibis vesci, qui per se boni & mundi sunt?

Rur

Rursus scriptum est: Nunquid ^{Matt. 9:} possunt filij sponsi lugere, quando cum illis est sponsus? Et apud Apostolum disertis verbis scriptum ^{1. Tim. 4.} legimus, doctrinam esse daemoniorum, prohibere à cibis &c.

Immò verò nō fat illi habēt perpetim vociferari, scriptum est, scriptum est enim: sed vt improbissimus satan in huius diei Euangelio dixit Seruatori, vt è pinnaculo tēpli se deorsum mitteret, scriptum est enim, inquiēs, quia angelis suis mandauit de te, & in manibus tolerant te: ita planè etiā noui Euangelistæ faciunt, dum hominibus persuadere nituntur, vt è templo præcipites se demittant, hoc est, ab Ecclesia Catholica se separent: vbi tum illi sanè miseris persuadēt, modò quis ipsorum nupèr confi-

Etiam fidem amplectatur & habeat,
 etiam si non modò nullum is ege-
 rit opus bonum, sed etiàm flagitijs
 & sceleribus omnibus planè coo-
 pertus sit, at nihilo minùs certum
 eum esse atq; securum, diuinæ gra-
 tiæ participem se esse: immò verò
 euenturum ipsi, vt angeli veniant,
 & suis eum manibus ferant, atque
 in cælos vsq; subuehant, vt nè vlla
 in re, licèt minima, pedes suos of-
 fendat: vt iubet nos certò statuere
 hæc vox, Beati mortui, qui in Do-
 mino moriuntur. Quam illi sen-
 tentiam ad omnes illos accommo-
 dare solent, qui in ipsorum fidei
 confessiõe mortui sint, qualesqua-
 les demùm illi moribus & vita fu-
 erint.

Apoc. 14.

Atquì ò bone Deus, nihil isthuc
 aliud est, quàm quædam teterrimi
 fatanæ

satanæ tentatio: neque debent orthodoxi Christiani ea esse leuitate animi, vt confestim recipiât, quicquid aliquis noui dogmatis profert, & sub splendido sacrosancti Euangelij nomine ac titulo venditat, nè quandoquè etiàm nobis dicatur, quod Apostolus Galatis scripsit, *Galat. i.* Miror quòd sic tam citò transferimini ab eo, qui vos vocauit in gratiã Christi, in aliud Euangeliũ: quod non est aliud, nisi sunt aliqui, qui vos conturbant, & volunt cõuertere Euangeliũ Christi.

Reuerà enim, dilectissimi, non semper Euangelium est, quod pro Euangelio obtenditur: non semper est verbum dei, quod hoc titulo plerique venditant. Vt igitur Christus Dominus in hodierno Euangelio, cùm malignus demon
 f 5 scri-

Deuter. 6.

scripturarum testimonio illum in
 suam sententiam pertrahere vel-
 let, ut à templi pinnaculo sese de-
 orsum mitteret, eidem hoc respō-
 sum dedit: Scriptum est, Non ten-
 tabis Dominum Deum tuum: ita
 & nos facere debemus, quando il-
 le tortuosus serpens per suos præ-
 dicantes à nobis exigit, ut à tem-
 plo præcipites nos mittamus, id
 est, ab Catholica Ecclesia in vno
 aliquo vel pluribus articulis nos
 abiungamus. Tum enim id solùm
 cogitabimus, fieri isthuc ob nostri
 tentationem & explorationem,
 quæ non nisi in Catholica Eccle-
 sia, nec vsquam omninò alibi do-
 cetur, constantes adhærere veli-
 mus, nec ne. Itaque quod Christus
 in huius diei Evangelio deterrimo
 fata

satanae, id nos eius nuncijs, impro-
bis concionatoribus dicemus: Scri-
ptum quidem est, quemadmodum
vos dicitis, & eadem verba in diui-
nis literis inuenio: sed longè diuer-
so sensu, longè alia sententia & in-
tellectu, quàm à vobis adferatur.

Scriptum quidem non abnuo,
immò verò etiàm hodiernū euan-
gelium disertis habet verbis, Chri-
stum cōtinuis quadraginta diebus
& noctibus ieiunasse: sed quæso te,
num indè confici potest, nos ieu-
nare neuti quàm debere? mihi qui-
dem nullam antehàc vnquàm con-
tigit eiusmodi audire consequen-
tiam. Quòd si id genus argumēta,
ratiocinatiōes & illationes pōdus
habere debeant, possit itidē quis-
piam dicere, Christum pro nobis
precatum esse, & yt Paulus testa-
tur,

Christi ieiunium.

Hebr. 4.

I. Petr. 5.

tur, exauditum pro sui reuerentia,
 itaque nobis iam precandum non
 esse: Christum pro nobis passum
 esse, iam ergo nos pati non debe-
 re: Christum pro nobis legem im-
 pleuisse, nos igitur pro viribus ope-
 ram dare non debere, ut vitam no-
 stram conuenienter legi & præce-
 ptis Dominicis exigamus. Denique
 Christum fecisse omnia, eapropter
 nihil nobis porro faciendum esse.
 Verum quisquis non omnino men-
 te captus est, probe animaduertit
 absurda esse istiusmodi argumeta:
 immo potius diuersam sententiã
 citius inde colligi posse, quod cum
 Christus talia fecerit, nos quoque
 similiter facere debeamus: quem-
 admodum Christus ipse dum disci-
 pulorum ablueret pedes, argumẽ-
 tatus est, ita inquit: Exemplum
 dedi

dedi vobis, vt quẽadmodũ ego Ioann. 13.
feci vobis, ita & vos faciatis.

Scriptũ est etiã, Christianos Galat. 4.5.
esse liberos & in libertatem voca-

tos: at verò propterea iam liberum
illis esse facere quicquid collibitũ
sit, leges & decreta omnia flocci-

pendere, mores omnes & ritus lau-
dabiles, bonamque politiam pro-
culcare: id profectò indè nullo pa-

cto confici potest: & quisquis ita se
comparat, is necdũ, quid sit li-

bertas Christiana, cognouit: quip- Christiana li-
bertas.

pe quæ non tam in rebus externis,
quàm in spiritu sita sit. Et est qui-

dem Christianus sibi ipsi liber, at ta- 1. Cor. 9.
mẽ ex amore se ipsum, instar Apo-

stoli, seruum omniũ facit: nec lex 1. Timot. 3.
posita vel necessaria est homini
germanè Christiano, quæ ipsum

compellat, sed interim tamen le-
ges

ges omnes spontè & ex charitate
 obseruat. Atque hæc breuiter scri-
 pturæ diuinæ mens est & senten-
 tia, vbi ea de Christiana libertate
 agit. Atque hunc in modum de il-
 la etiàm Christus ipse loquitur,
 dùm ait: Ergò liberi sunt filij. Vt au-
 tem non scandalizemus eos, da eis
 statêrem pro me & te.

Matt. 17.

Matt. 15.

Scriptum quidem est, non quod
 intrat in os, coinquinat hominem
 &cæt. sed non eo intellectu, non
 ea sententia, quòd iam homines
 quouis tempore indiscriminatim
 quibuslibet escis vti debeant. Nam
 tametsi esca per se immunda non
 est, tametsi innoxia & bona est: nã
 vt Apostolus ait, omnis creatura
 Dei bona est, & nihil reijciendũ,
 quod cum gratiarum actione per-
 cipitur: at nihilo minùs in ipsa su-
 menda

Esca munda.

I. Tim. 4.

menda esca peccatum utique ad-
 mitti potest, si vel secus, quam est
 diuinitus instituta, id est, intempe-
 ranter contra Seruatoris doctrinam,
 dicentis, Attendite vobis, nè forte
 grauentur corda vestra in crapula
 & ebrietate: vel eo tēpore, quo cer-
 tas ob causas eius vsus interdictus
 est, percipiatur. Itā nimirum Deus
 primis parentibus nostris Adamo
 & Eux interdixit, nè de ligno sci-
 entiaē boni & mali comederent.
 Itemque plerasque alias in veteri
 Instrumēto vetat escas, non quòd
 per se vel malæ, vel noxiæ forent,
 sed peculiaris cuiusdam vel signifi-
 cationis vel mysterij causa. Sic etiā
 Ecclesia Dei, mater omnium cre-
 dentium, pro ratione & conditio-
 ne temporū cibos quosdam pro-
 hibet, quò petulātem carnem no-
 stram

Luc. 22.

Gen. 2.

Leuit. 3. 11.
14. 17. 19. 22.

Gen. 9.

Abstinētia d
carnibus stan-
tis temporā-
bus.

stram castigemus ac edomemus: non quòd carnes, vel esus carniù per se malus vel improbus sit, sed certis de causis, à me partim iam supra cõmemoratis. D. Augustinus, quem Luterus ipse (in Scripto illo suo cõsolatorio pro fœminis, quibus incommodè cessit puerperiù) Doctorum omnium principem vocat, & cui parè iam indè ab Apostolis Ecclesia Dei non habuerit, hunc ipsum in modum indè scriptum reliquit: Christiani, inquit, Catholici edomandi corporis causa, propter animam ab irrationalibus motibus ampliùs humiliandã, non quòd illa esse immunda credant, nõ solum à carnibus, verùm à quibusdam etiã terre fructibus abstinent, &c.

*Contra Faustum
lib. 30.
cap. 5.*

Itaque in Papatu nunquam ea
per-

persuasio hominum animos ob-
 tinuit, quòd esus carniùm per se
 improbus sit, quòd carnes immun-
 dæ sint, quòd hominem coinqui-
 nent: sed quandò Ecclesiæ Dei ob
 alias quasdam non parui momen-
 ti & ponderis causas rationi con-
 sentaneum visum fuit, à carnibus
 certis anni temporibus abstinere,
 in istis carniuoris non nisi inobe-
 dientia, scissura, segregatio, & pro-
 terua rebellio repræhensa & casti-
 gata est, quòd ij tam procacitè &
 audactè legitimo Magistratui sese
 opponere, ab toto Christianorum
 cœtu se segregare, & absque causis
 necessarijs res novas moliri non
 dubitârunt. Sed nè quis fortè putet
 nos rebus hisce modò fucum face-
 re, atqui apud veteres Papistas rem
 longè alitè habuisse: inspiciat Cõ-
 g ciliùm

Concil. Ancyran.
cap. 14.

cilium Ancyranum, quod ipso quoque Niceno vetustius est, habitum à nato Seruatore Anno 308. ubi isthæc verba expressè leguntur: Qui à carnibus abstinent, non eas tanquam immundas contemnunt. Consultat item Toletanum Concilium primum, aduersus hæreticum Priscillianum, qui carnes ceu immundas reiecit, celebratum, ubi hunc in modum habetur: Si quis dixerit vel crediderit carnes auium seu pedum, quæ ad escam datæ sunt, non tantum pro castigatione hominum abstinentas, sed execrandas esse, anathema sit. Haud dissimiliter non modò sacra Concilia omnia tum recetia, tum iam olim habita, semper definièrunt atque statuerunt, verum etiam sancti & pij Catholice Ecclesie Patres omnes, D. Bernar-

Cap. 21.

nardus, qui ante quadringentos
 vixit & scripsit annos, itemq; scho-
 lastici Doctores omnes, Thomas
 de Aquino, Albertus Magnus, Bo-
 nauentura, Gabriel Biel, & eorum
 sectatores ac discipuli senserunt, do-
 cuerunt, scriptoque prodiderunt,
 vt nè quis existimet carnes ceu im-
 mundas in Papatu vetitas & reie-
 ctas: aut eiusmodi doctrinam tra-
 ditam, quòd carnes edere, per se
 malum ac nefas sit. Longè enim
 secùs sese habet rei veritas, vt iam
 dictum est.

Scriptum prætereà quis nesciat,
 Christum ipsum discipulos suos,
 quòd non ieiunarent, defendisse
 aduersùm Phariseos, atq; dixisse, LUC. 5.
 Nunquid potestis filios sponsi,
 dum cum illis est sponsus, facere ie-
 iunare? Atqui eodem loco mox

Ieiunium discipulorum Christi.

fubiungit Dominus: Venient autem dies, & cum ablatu fuerit ab illis sponsus, tunc ieiunabunt in illis diebus. Quod quidem illos fecisse constat post Christi in caelos ascensionem, atque etiam Christianos omnes ad ieiunia adhortatos esse. Itaque in Actis Apostolicis legimus: Ministrantibus autem illis Domino, & ieiunantibus, dixit illis Spiritus sanctus &c. Et rursus: Cum constituisent illis per singulas Ecclesias presbyteros, & orassent cum ieiunijs, commendaerunt eos Domino.

1. Timoth. 4. Interdictio quorundam ciborum.

August. contra Adimantum cap. 14.

Ita nihilominus scriptum est quidem in Epistola Apostoli, doctrinas esse daemoniorum vetare cibos: at tamen, quemadmodum tum D. Augustinus, tum alij omnes Ecclesiastici Doctores interpretantur,

DOMINICAE INVOCAVIT. IOI

tur, hos propriè designat Aposto-
 lus, qui non proptereà temperant
 à talibus cibus, vt aut concupiscen-
 tiam suam refrænent, aut infirmi-
 tati alterius parcant: sed quia ipsas
 carnes immûdas putant, & earum
 creatorem Deum esse negant. Nos
 autem, inquit, teneamus Aposto-
 licam disciplinam dicentem, quòd
 omnia munda mundis, seruata mo-
 deratione Euangelica, vt non gra-
 uentur corda nostra cruditate &
 vinolentia. Hæc Augustinus.

*Tit. I.
 Luc. 21.*

Cùm igitur Pontificij vel Papi-
 stæ, id est, veri, antiqui, Euangelici
 atque Catholici Christiani, nō nisi
 bonum quendam & congruum
 modum atque ordinem institue-
 rint cibus legitimè vtendi, neq; ta-
 men in hoc ciborum discrimine
 vlla ex parte suam fidutiam collo-
 g 3 cârint,

cârint, aut illi immoderatiùs inni-
xi sint, sed prorsùs ad Deum & ad
spiritum retulerint & accommo-
dârint: neq; hac quorunlibet tem-
porum abstinentia quicquam spe-
ctârint aliud, nisi vt tempus ab la-
bore ipsis vacuum diuinorum me-
ditationi beneficiorum attribue-
rent, atque edomanda & humili-
anda carne sua, vbi ea rationi sub-
dita esset, seipsos humiliores &
promptiores redderent ad eadem
Dei beneficia accuratiùs pensicu-
landa: cùm hæc, inquam, Catholi-
ci nunquàm non hac temperantia
& abstinentia non à carnibus dun-
taxat, sed ab alijs etiam cibis & po-
tionibus (vti nec satanas ipse cum
toto grege suo, etiamsi longè ille
ferocius agat, vnquàm negare po-
test) spectârint, non possunt sanè
alle-

allegata Apostoli verba ad Catholicos vlla ratione referri: maximè quandò idem ipse alibi dicit, Bonū Roman. 14. est non manducare carnē. Verùm Apostolus Sanctispiritūs actus instinctu, his verbis prædixit de hæreticis Tatianis, Marcionitis, Cataphrygibus, Adamitis, Manichæis, Eustachianis, Priscillianistis, qui posteris temporibus exorti, coniugium, carnes & plerasq; alias escas, tanquàm per se immundas, condemnârunt.

At Catholici nihil eiusmodi vnquàm attentârunt, sed perpetuis temporibus coniugium non modò bonum & sanctum existimârunt, vtpotè ab ipso præpotente Deo in Paradiso institutum, & ab Gen. 2. Christo Domino in Cana Galileæ Ioannis. 2. ipsius sanctissima præsentia coho-

Ephes. 5.

Hebr. 13.

1. Cor. 7.

nestatum & confirmatú: sed etiám
iuxta Pauli doctrinam, magni Sa-
cramenti loco habuerunt, de quo
idem Apostolus alibì dicit, Hono-
rabile connubium & torus imma-
culatus. Verum enim uerò sempèr
ijdem ipsi Catholici virginitatem
& cælibatum matrimonio prætu-
lerunt, longè que maioris gradus
& dignitatis esse censuerunt. Quòd
si quæras, quâ id illi autoritate vel
ratione freti fecerint, audi Apосто-
lum ipsum, illud vas electionis in-
de loquentem: Qui matrimonio,
ait, iungit virginem suam, benè fa-
cit: & qui non iungit, meliùs facit.
Eundem in modum Papistæ (sic
enim isti desertores & apostatæ
eos nominare solent) nullum cibû
contempserunt, nullum respue-
runt, nullum ceu immundum re-
iecerunt:

iecerunt: sed conuenienter doctrina Apostolica, omnem Dei creaturam bonam esse arbitrati sunt. 1. Timot. 4.
 In ipso enim mundi exordio cum cuncta Deus condidisset, vidit ea omnia, & erant valdè bona, quemadmodum diuinis est literis annotatum. Genes. 1. At nihilo minùs abstinentiam, parsimoniam, temperantiã, modò tamen in Domino fiat, iuxta Pauli doctrinã, Qui non manducat, Domino non manducat, sublimiori ac præstãtiori loco collocarunt: idq; ab ipso Christo edocti, qui tametsi non adeò expressa oratione, at certè innocentissimæ atque sanctissimæ vitæ suæ exemplo satis superq; significauit, multò tum sibi gratius & acceptius, tũ hominis saluti conducibilius, corpus perpetua potius castigatione

coërcere, quàm superfluo carnium
 esu & vini potatione eius petulan-
 tiam magis magisque fouere.

Non id latuit sacratissimū Chri-
 sti Baptistam Iohannem: itaq; tam
 asperam & rigidam ille vitam du-
 cere voluit, perpetuis ieiunijs cor-
 pus suum macerans: vt non tan-
 tum à Christo Domino, totius
 mundi Salvatore, tam insigne &
 præclarum obtineret testimoniū,
 quòd inter natos mulierum non
 surrexerit maior Iohanne Bapti-
 sta: qui, vt eodem loco ait Domi-
 nus, venit neque manducans neq;
 bibens: verum etiam vt cum illo,
 cuius hîc fuisset præcursor, in omnem
 æternitatem in cælis regnare pos-
 set: Cùm è diuerso nihil certius sit,
 quàm carnes edere, & id gen^o alia
 facere, non nisi papistis insultandi
 ani

animo, (quēadmodū noui euan-
 gelij praxis habet) nō solūm nihil
 conferre ad obtinendam cælestis
 patriæ beatitudinem, dicente apo-
 stolo, Non est enim regnum Dei ^{Rom. 14.}
 esca & potus: sed etiam non medi-
 ocriter reformidandum esse, eius-
 modi procacium helluonū quan-
 doquē ingluuiem desituram, vbi
 in eis completa fuerit ea Seruato-
 ris sententia: Væ vobis diuitibus, ^{Luc. 6.}
 qui habetis consolationem vestrā:
 Væ vobis qui saturati estis, quia
 esurietis: quod quidem Væ, id est,
 æternam damnationem, à nobis
 omnibus præpotens Deus propi-
 tius auertat.

Ex his igitur alijsque iam allatis
 exemplis id vos colligite dilectissi-
 mi, non confestim verbū Dei esse,
 vbi ex scriptis diuinis aliqua adfer-
 tur

*Adversus Lu-
ciferianos.*

tur sententia. Vt enim D. Hieronymus ait, scripturæ non in legendo, sed in intelligendo consistunt. Itaque licet verba ipsa non secus, quam vt in textu habentur, adducantur, at tamen potest in ijs ipsis dogma pestiferum & hæresis latere: non quidem ratione verborum ipsorum, sed causa expositionis, sensûs, mentis, & intelligentiæ non sanæ.

*Sacra scriptura, vestes
ovium.*

Matt. 7.

Atque si vultis charissimi de tota causa summam & compendiosam institui, ipsa adeo scriptura diuina veteris ac noui Testamenti, ea ovium vestis est, qua pseudoprophetas & lupos rapaces se tegere ait Dominus, nè possint agnosci: hoc est, scripturis & citatis ex veteri ac nouo Instrumento sententijs perniciosæ & fallaci doctrine sue eiusmodi

modi conciliare auctoritatem, vt nullum vnquam quisquam possit tam impium & execrandum confingere dogma, quin mox suū inueniat sectatores, modò dicere queat: Scriptum est enim illo atq; illo loco: Paulus ità docuit: Hoc pacto, neque secus in scriptis Apostolicis videre licet.

Certè reuerà non potest quispiã pseudopropheta doctrinæ suæ plausibiliorem cõciliare speciem, neque faciliùs hominibus persuadere, vt ipsi fidem commodent, nisi vt eò illos adducat, vt putét ipsius doctrinam esse Christi doctrinam, esse Euágelio, propheticisq; & Apostolicis scripturis consentaneam. Ea planè est egregia vestis ouina, sub qua liceat lupo delitescere, taliq; schemate & prætextu
non

non difficilè possint homines in fraudem impelli.

Ità nimirùm hanc ouillam vestem, de qua Christus loquitur, ante annos mille ducentos is, cuius suprà mentionem habuimus, præstanti doctrina & pietate Vincētius Lirinensis accepit & interpretatus est: idemq; inter alia expressè dicit: Utuntur planè hæretici scripturæ diuinæ sententijs, & vehementer quidem. Siue enim apud suos, siue alienos, siue priuatim, siue publicè, siue in sermonibus, siue in libris, siue in conuiujs, siue in plateis, nihil vnquàm penè de scripturæ verbis adubrare conentur. Lege Pauli Samofateni opuscula, Priscilliani, Eunomij, Iouiniani, reliquarumq; pestium: cernas

nas infinitam exemplorum con-
geriem, propè nullam omitti pa-
ginam, quæ non noui aut veteris
Testamenti sententijs fucata & co-
lorata sit. Sed tanto magis cauendi
& pertimescendi sunt, quanto oc-
cultius sub diuinæ legis vmbracu-
lis latitant. Sciunt enim foetores
suos nulli ferè citò esse placituros,
si nudi & simplices exhalentur: at-
que idcirco eos cælestis eloquij
velut quodam aromate adspers-
gunt, vt ille qui humanum facillè
despiceret errorem, diuina non fa-
cillè contemnat oracula. Itaque fa-
ciunt quod ij solent, qui paruulis
austera quædam temperaturi po-
cula, prius ora melle circūlinunt,
vt incauta ætas, cùm dulcedinem
præsenferit, amaritudinem non
reformidet. Hæc ille.

Horum

Horum verò exempla si petantur, inspiciatur primùm scriptura ipsa diuina, ac deindè vniuersus ecclesię decursus, ab ipsis adeò apostolis vsque in hanc nostram ætatem, & obuia passim erunt plurima. Nam quotiès aliquid tentatū est, quantunuis Deo, honestati & iustitię aduersum, semper scriptura sacra ad id accommodare sese debuit, & esse pellis ouina. Immo verò ipse teter cacodemon cum in hodierno Euangelio tentaret Dominum ac Seruatorem nostrum, eiq; persuadere niteretur, vt è pinaculo templi se deorsum mitteret, an nõ scripturis vsus est, dicēs, Scriptum est enim, Quia Angelis suis mandauit de te, &c. Neq; tunc solùm in eremo per seipsum scripturis adhibendis Dominum impugnavit.

pugnauit: sed postea etiam per ministros suos & seipsum conatus est improbissimus & versuta bestia scriptis diuinis docere, Christum non modò prophetam non esse, sed etiam mortis reum esse. Legimus in euangelio, cum Iudæi Domini seruatoris sermones audiuisent, quosdam dixisse, Hic est verè Iohan. 7. propheta: alios verò, Hic est Christus: quosdam autem, Nunquid à Galilæa venit Christus? Nonne scriptura dicit, quia ex femine Dauid, & de Bethlehem castello, ubi erat Dauid, venit Christus? Nec tamen fat habebant, ex scripturis plannum facere voluisse, eum neutiquàm esse prophetam, sed insupèr, ut apud eundem Euangelistam legimus, clamabant, dicentes: Nos Iohan. 19. legem habemus, & secundùm legem

h gem

gem debet mori, quia filium Dei se fecit.

Quis non ad tantum prodigiū summè admiretur & obstupescat, quòd satellites teterrimi demonis, ausi sunt legem & prophetas aduersùm legem & prophetarum dominum & authorem allegare, atq; indè testatū facere velle, non modò prophetam eum non esse, sed iure quoquè neci dare oportere?

Iam verò si Christo ipsi, cum adhuc in terris degeret, istuc accidit, non à dæmone tantum, verum etiam ab hominibus, quid nobis expectandum est? Si nequissimus satan, scripturæ totius Dominum hoc pacto scripturis ipsis oppugnare non dubitavit: quidnam illius administri contra nos miseros vermiculos, qui Christi compara-

tione

tione nihil fumus, non ausi erunt
 attentare? Atque sanè hac ratione
 etiam Apostolorum tempore cœ-
 pit ille Christianos incessere & im-
 pugnare, uti Apostolus ipse ad Co-
 rinthios & Galatas conqueritur, 2. Corint. 11.
 quosdam sub Evangelij prætextu Galat. 1.
 sectas perditionis introduxisse. Ut
 ergo etiam Apostolorum ætate
 isthuc cœpit, ita deinceps per æta-
 tes omnes ab hereticis & falsis do-
 ctoribus omnibus idem factitatū
 est, fitque in hodiernum vsque di-
 em, quemadmodum sancti Patres
 & Ecclesiæ doctores testatur, quic-
 quid tandem rarū & insolens qui-
 spiā cōminiscitur, mox scripturis
 ceu veste ouina vitur, cogitq; eam
 pestiferum dogma suum & tegere
 & tueri, quantumvis malè quadret
 ad rem ipsam. Videat hinc, qui vo-
 let,

116 EXPLANATIO EVANGELII
let, Origenem Homil. 31. in Lucã,
& Homil. 3. in Exodum, Tertullia-
num de præscriptionibus aduersus
hæreticos, Cyprianum de simp-
licitate Prælatorum, Ambrosium
in cap. 3. ad Tit. Hieronymum con-
tra Luciferianos, Hilarium in libr.
ad Constantium, Athanasij orati-
onem 2. contra Arrianos, Chryso-
stomum in sermone aduersus hæ-
reticos, Tom. 3. Augustinum lib. 1.
contra Maximinum, & innume-
ris alijs locis.

*Arrius hæres
siarcha.*

Arrius hæresiarcha, vt de illo li-
teris proditum est, supra quadra-
ginta scriptorum diuinorum sen-
tentias habuit, quibus conabatur
satanicum suum dogma adstruere,
Christum non eiusdem cum patre
substantiæ esse: nec quicquam ille
iactabat aliud, nec discipuli eius
aliud

aliud crepabant, nisi scripturas scripturas, Euangelium Euangelium. Atqui nihil certius est, quàm vt ille scripturis vsus est, non eas Dei, sed diaboli verbum fuisse.

Nouatus hæreticus itidèm scri-^{Nouatus.} pturis vtebatur, citàs illud ex Apo-^{Hebr. 6.} stolo: Impossibile enim est, eos, qui semel sunt illuminati, gustauerunt etiam donum cæleste, & participes facti sunt Spiritûs sancti, & prolapsi sunt, rursùs renouari ad poenitentiam. Quæ verba si ab illo hac sententia, plata essent, vt diceret his alterum Baptismum prohiberi, id quod dictio illa, Renouari, quod in Baptismo fit, satis indicat, quemadmodùm ab Ambrosio & Augustino obseruatũ est, iam quidem Dei verba fuissent, nec Christianus vllus toto orbe terrarũ con-

*Ambros. li. 2.
de poeniten.
cap. 2. August.
stin. in Epist.
ad Roman.*

118 EXPLANATIO EVANGELII
trà mutire ausus esset. At quando
ille verba hæc eò referre & inter-
pretari voluit, tanquam illis non
Baptismi iteratio, sed pœnitentia
in peccata prolapsis negata sit, iam
tua fuere verba deterrime satan, lo-
quentis per nouatum hæreticum,
non verò Dei. Ipse enim Spiritus
sanctus, ex cuius instinctu tū hæc,
tum alia omnia scripsit Apostolus,
quiq; est summa & immensa boni-
tatis, spem in nobis excitans, nun-
quam isthæc verba hac voluit si-
gnificatione accipi, quasi omnis
nobis conciliationis spes præcisa
sit, si in peccata à Baptismo relaba-
mur.

Anabaptiste, Ità sunt hodieque, qui recens
natos infantes Baptismi Sacramen-
to priuant, ad quos sese plurimi ex
omnibus Germaniæ regionibus &

& ditionibus adiungunt & con-
 fluunt. Sed quid tandèm illi faci-
 unt? Quae illi ratione isthuc homi-
 nibus persuadere moliuntur? Quae
 tandèm alia, quàm qua illorum ma-
 gister diabolus usus est? ut hanc im-
 piam suam doctrinam asserant, ve-
 ste ouilla eam contegunt, dicentes:
 Scriptum est enim, *Qui crediderit,* Marc. vii.
 & baptizatus fuerit, saluus erit. Et
 rursus: *Euntes docete omnes gen-* Matt. 28.
 tes, baptizantes eos &c. Quae qui-
 dem verba si ea sententia proferan-
 tur, quòd adulti, & qui legitimam
 aetatem attigerint, possint quae rati-
 one uti, cum ad Baptismum veni-
 unt, fidem secum adferre debeant,
 ut sine qua nemo deo placere que-
 at: qui verò in ea aetate fide destitu-
 tus sit, eum saluum fieri non posse:
 iam planè Dei verba sunt, nosque Hebr. 13.

ea omni, qua par est, reuerētia amplectimur & exosculamur. At si his verbis infantes à Baptismo excludere velis, quòd fidem, quæ ex auditu est, non habeant: iam tua sunt verba improbissime fatā, qui homini salutem inuides, & modis omnibus impedire conaris ubicunque potes: neutiquam autem Christi sunt. Nam qui vult omnes homines saluos fieri, qui p̄ omnibus gustauit mortem, qui sanguinem suū equè pro paruulis atque pro adultis fudit, nunquam illos à regno suo, in quod sinè Baptismo suo, vel baptismi voto nulli patet aditus, exclusit: quin potius cum adhuc in terris versaretur, paternā ac p̄pensissimam erga illos voluntatem & beneuolentiam suam patlām declarauit, cum diceret: Sinite paru-

Roman. 10.

1. Timot. 2.

Hebr. 2.

Ioann. 3.

Matth. 19.

paruulos, & nolite eos prohibere
ad me venire: talium est enim re-
gnum cælorum. Itemq̄: Nisi con-^{Matt. 18}
uerſi fueritis, & efficiamini ſicut
paruuli, non intrabitis in regnum
cælorum.

Sunt etiam hac noſtra tempe-
ſtate, qui auguſtiſſimum Miſſæ ſa-<sup>Miſſæ ſacrifici-
cium.</sup>
crificium, à Chriſto ipſo vero &
vnico ſacerdote inſtitutum, reiſci-
ant, & ceu immanem abominatio-
nem & Dei blaſphemiam atque
contumeliam in toto orbe procla-
mare non dubitent: cùm tamẽ Ca-
tholica Eccleſia in illo nihil gerat
vel agat aliud, quàm quòd ex Chri-
ſti Domini ſui mandato, eius cor-
pus & ſanguinem, ſub panis & vi-
ni ſpecie, Deo patri cæleſti ſiſtit &
offert, idq̄ in commemorationẽ
efficaciſſimi illius ac ſalutaris in
h 5 cruce

cruce litati sacrificij, quod idē Dei
 filius in mortali corpore & san-
 guine suo in totius mundi conci-
 liationem in sanctæ Crucis stipite
 semel peregit. In quo nimirum
 quotidiano sacrificio suo, cœtus fi-
 delium Deo patri cœlesti summas
 agit grates ob partam Christi pas-
 sione & morte redemptionem:
 admonet & precatur Deum, vt no-
 bis efficacia esse, & ad salutem no-
 stram valere & cedere velit, quæ
 Christus in cruce pro vniuerso
 mundo confecit & impetrauit: ve-
 lit esse placabilis Ecclesiæ suæ pec-
 catis, mala omnia à nobis auerte-
 re, bona omnia suppeditare per
 Christum Dominum nostrum, qui
 causa salutis nostræ corpus suum
 in cruce morti dedit, & sangui-
 nem suum ob nostra expianda pec-
 cata

cata profudit. Vide hinc Irenæum
 aduersus hæreses Valentini lib. 4.
 cap. 34. Cypria. lib. 2. Epist. 3. Chry-
 sostomum in cap. Epistolę ad Heb.
 10. Homil. 17. & de dignitate sacer-
 dotij lib. 6. cap. 4. & lib. 3. ca. 4. Au-
 gustinum de fide ad Petrum Dia-
 conum, cap. 19. Item ad Bonifaciũ
 de Baptismo Epist. 23. & innume-
 ris alijs locis.

Itã videlicet per omnes tempo-
 rum ætates hoc sanctissimum &
 præstantissimum Christianitatis
 sacrificium habitum est, in quo ec-
 clesia Dei omnẽ suã spem & per-
 fugium constituit & collocavit,
 neque aduersum peccata & vitia
 sua aliam potest capere consolati-
 onem, quã vt filium Dei, nobis
 datum in salutẽ, plena fide appræ-
 hendat, coram Deo illum sistat &
 exhi-

exhibeat, per eius merita veniam peccatorū petat, & quicquid prætereà suæ tum tēporariæ, tum semper æternæ salutis necessariū est. Cū em̄ miserijs & calamitatibus pressi sumus & circumdati, quid liberationis impetrandæ causa vel possumus vel debem⁹ aliud offerre deo, quàm ipsum ad eò Christi corpus, nostræ salutis ergò neci oblatum ac deditum? Quandò peccatis præoccupamur, quid (obsecro) ad obtinendā veniam coram Deo possumus adferre efficacius, quàm salutiferum preciosumque Domini ac Seruatoris nostri sanguinē, qui ob nostra & totius mundi expianda & abolēda errata in cruce fusus est? Atque ut rem in peccata conferam, ubi nostrę vires deficiunt, à Christo imprimis Deo ac saluatore nostro

nostro, nec perindè vsquàm alibi,
opem auxiliumque poscere debe-
mus.

Vt verò Catholica Christi Eccle-
sia omne suum solatium, totamq;
salutis suæ spem in hoc sancto,
mūdo & salutifero sacrificio con-
stituit, vtpotè in quo Christi cha-
rismata & merita, tanquàm suum
sibi diuinitus donatum thesaurū,
asseruata inuenit: ità his nostris ex-
tremis temporibus apud plerosq;
qui Euangelici prædicantes dicun-
tur, nullum est crimen capitalius
in terris, nulla deterior in Deum
contumelia & abominatio, quàm
sacro sanctum & verum Christi Ie-
su corpus & sanguinè in altari vo-
care sacrificium, & sacrificij habere
loco. Iisdemq; proh dolor in com-
pluribus prouincijs & ditionibus
id

Dan. 8. & 11.

Matt. 24.

Hebr. 9.

Hebr. 10.

id iam effecerunt, vt iuxta Danie-
 lis vaticiniũ, & Christi Iesu inter-
 pretationem, iuge sacrificium pro-
 fligatum & abolitũ sit. At quãtan-
 dem illi se gerunt? Quibus vijs &
 artibus isthuc hominibus persua-
 dere nituntur? Nimirũ huic suæ
 satanicæ & impię doctrine vestem
 ouinam induunt, dicuntque per-
 indẽ vt fatanas in hodierno Euan-
 gelio: Scriptum est enim, Christus
 semel oblatus est ad multorum ex-
 haurienda peccata, & rursus: Vna
 oblatione consummauit in sempi-
 ternum sanctificatos. Quæ dicta
 Apostolica cum sic accipiuntur,
 quod Apostolus his velit, corpus
 Christi semel duntaxat visibiliter
 & sensibiliter in ara crucis oblatũ,
 sicque semel tantum in totius po-
 puli conspectu pro nobis mortem
 eum

cum oppetijſſe, neque deinceps
 eiufmodi cruentum ſacrificiũ ex-
 pectandum, quippe quod nec ne-
 ceſſarium ſit, cum vnicum hoc ſa-
 crificium abundè ſufficiat toti hu-
 mano generi in libertatem vindi-
 cando, mortalibus omnibus à pec-
 catis expiandis, ſanctificandis, iu-
 ſtificandis: Cum ſic, inquam, Apo-
 ſtolus intelligitur, dubium non eſt
 quin ſit Dei verbum, nosque illud
 ſumma cum veneratione & reue-
 rentia excipimus. Certũ eſt enim
 & indubitatum, quòd Chriſtus re-
 ſurgens ex mortuis, iam non mo-
 ritur, nec mors illi vltra dominabi-
 tur. At verò ſi hoc pacto Apoſtolũ
 interpretari velis, quòd incruentũ
 ſacrificium, vt Eccleſiæ Doctores
 atque etiam Ephesine Synodus il-
 lud nominant, in quo memoria

Roman. 6.

*Gregor. Naſ-
 ſiãx. ad Epi-
 ſcopos.*

*Cyrillus con-
 tra Neſtorian.*

*Concilium
 Ephesinum.*

&

& repræsentatio agitur & exhibetur sacrificij illius, quod summus sacerdos & pontifex, dominus noster Iesus Christus in cruce pro nobis peregit, iam porrò in Ecclesia hanc ob causam fieri & exhiberi non debeat, hætenùs quidè tuum verbum est maligne dæmon, qui per satellites tuos, & indubitatos Apostoli tui Antichristi antecursores hominibus persuadere moliris, vt hoc augustissimo atq; sanctissimo Missæ sacrificio contemnendo, meritis perpeffionis & mortis Christi sese priuent: prorsùs autem minimè est verbum dei. Enimuerò Spiritus sanctus, ex cuius afflatu isthæc Paulus scripsit, nūquàm ea voluit hac ratione accipi: quemadmodùm præter alios complures, quos in præsens studio
 bre

breuitatis prætereo, D. Chryso-
 stomus dexterrimus Apostoli inter-
 pres, in memoratam ad Hebræos
 Epistolam scribens, disertis verbis
 testatur.

*Chryso. in 10.
 cap. ad Hebr.
 Homil. 17.*

Sunt itidè nonnulli hoc æuo
 nostro, qui incredibili temeritate
 ausi sunt cõdemnare, & velut ido-
 lolatricum planeq; ethnicum spe-
 ctaculum toto orbe proclamare ac
 traducere laudatissimum atq; cele-
 berrimũ corporis Christi festum,
 in quo corpus & sanguis Christi
 sub panis specie in orthodoxorũ
 quidem solatium & confirmatio-
 nem, hereticorum verò omnium,
 corporis & sanguinis Christi in
 Eucharistia veritatem negantium,
 confutationem & insultationem,
 publicitùs summa cum reuerentia
 & diuina adoratione circumfertur,

*Festum corpo-
 ris Christi.*

vt hoc ipso coram toto orbe nostram testemur fidem, nos in hoc cellissimo Sacramento non simplicem panem, sed verum Christi corpus & sanguinem credere & confiteri, confirmatos illis Domini Seruatoris verbis, Hoc est corpus meum: non utique exanguie, sed perfectum & integrum. Atque hi quidem Ecclesiæ Dei perduelles, & omnium piarum cæremoniæ hostes, permultis locis rem eò ferè adduxêre, vt iam dictum diuinum atque pietati Christianæ congruentissimum corporis Christi festum, ceu abominatio quædam & Dei contumelia, abrogatum sit.

Quòd si nôsse cupias, quo pacto id illi effecerint, non dubium est, illos satanicam opinionem suam velle

Matt. 26.

Marc. 14.

J. 16. 22.

veste ouilla induisse: & vt diabolus, illorum pater, in Euangelio hodierno Christo Iesu, quem tentabat, dixit, Scriptum est enim: ita & illi, quô suam in Deum blasphemiam miseris tanto facilius persuadeât, Scriptum est enim, inquit, Matt. 26.
Marc. 14.
Luc. 22. Accipite & comedite: hoc est corpus meum, hoc facite in meam commemorationem. Itemq; Bibite ex hoc omnes, Hic est enim sanguis meus noui testamenti &c.

Quæ quidem verba institutionis præcellis huius Sacramenti cum eum in modum intelliguntur, hanc potissimum Christi testatoris siue institutoris voluntatem, mandatû, mentemque fuisse, vt per hoc præstantissimum sacramentum ipsius apud credentes memoria celebretur & agatur, ipsomet dicente, hoc

i 2 facite

facite in meã commemorationẽ:
vndè etiam ecclesia Dei, quò hanc
Christi memoriam tanto melius
filiorum suorum, omnium ortho-
doxorum Christianorum animis
affigere & imprimere queat, præ-
ter communionem & sumptio-
nem, etiam coram oculis fidelium
præcipuum hoc Sacramentum re-
ctè atque laudabiliter summa cum
veneratione spectandum exhibet
atque circumfert: cumq; proho-
lor charitas in nobis planè refrixe-
rit, atque ad huius perceptionem
Sacramenti adeò desides, tardi &
planè fastidiosi simus, adeò vt omnis
propemodùm Christi ac ingenti-
um beneficiorum eius, quæ ille
tam multis in nos modis conferre
non destitit, apud nos omninò ab-
olita sit, hunc thesaurum salutife-
rum

rum etiam in plateis nostra causa
gestat, perindè ac si sollicitæ & fi-
dissimæ parētis instar, nobis aman-
tissimis filiolis suis dicat: Quæso
dilectissimi filij mei, num prorsùs
obliuioni dare vultis, quàm præ-
clarum vobis Christus Dominus
& Saluator vester thesaurum reli-
querit? Cur tandèm, obsecro, spem
& fidutiam vestram collocatis, cur
voluptatem & prosperitatem non
nisi in rebus fluxis, caducis, tem-
porarijs aucupamini, cùm tamen
in ijs nulla durabilis voluptas vel
salus esse queat? Quæso vel tādèm
ad vosipfos redite, in vosipfos de-
scendite, oculos vestros animosq;
huc aduertite, & cælestè hunc the-
saurum cōtemplamini. Quid, oro,
benignus & indulgentissimus De-
us præstantius & excellentius vo-

bis largiri potuisset, quàm vnicum eundemq; amantissimum filium suum? Quid verò etiam Christus Dominus & Seruator noster preciosius atque perindè salutiferum habuit, atquè seipsum? En hîc vobis inuenire licet, quod solidam salutem & sempiternam vobis querat adferre voluptatem.

Quandò igitur, inquam, verba Christi, quibus cœnam sacrosantam instituit, hoc pacto accipiuntur, iam Dei verba sunt, & nos ea, pro eo atquè par est, summa cum reuerentia ita recipimus. Porrò si ipsi fretus, contemnere & damnare quis velit Christianum, religiosum & laudatissimum Ecclesiæ morem, quo solet ea hoc præstantissimum Sacramentum ante fores & oculos fideiû circumferre,

vt Christi memoriã in eorum ani-
 mis refricet, deuotionem erga hoc
 præcellsum Sacramentũ in eorum
 pectoribus excitet, fidemq; aduer-
 sũs Sacramentarios vel Sacramenti
 oppugnatores & omne genus va-
 nissimas & fallaciosas hereses con-
 firmet: iam reuerã tua sunt verba
 perditissime satan, qui per egregiũ
 organũ tuum Nicolaum Gallum
 Ratisponensem concionatorem,
 omnem Christi memoriã in mor-
 talium pectoribus penitũs oblite-
 rare ac delere conaris: nec vlllo pa-
 cto Dei verba dici possunt. Qui
 enim disertis & expressis verbis
 præceptiuè dixit, Hoc facite in me-
 am commemorationem: quiq; Luc. 22.
1. Cor. 11.
 per hoc Sacramentum sui memo-
 riam apud fideles sartam tectam
 conseruari vult, quĩnam ille gra-
 tum

tum habere nolit, quòd ipsius fidi-
 issima sponsa, ecclesia Catholica,
 hac tam insigni processione, ipsius
 memoriã penitissimè animis cre-
 dentium infigit, atque apud illos
 tam præclarè & solenniter confere-
 uat. tum prætereà aduersùs Beren-
 garium, petrum Abailardum, Hen-
 ricianos, Petrobussianos, Zuingli-
 anos, priscos & nouos Sacramen-
 tarios, coram orbe vniuerso suam
 profitetur fidem? nempè, sub panis
 specie verum corpus & sanguinè
 Christi haberi: cuius confessionis
 etiam omnes illius filios & ortho-
 doxos Christianos non modò nõ
 pudere debet, verum etiã de hoc
 ipso Euangelio, id est, de annunci-
 atione crucis & mortis Christi glo-
 riari, lætari, triumphare conuenit:
 siquidem in huius rei fidem & te-
 stimonium

stimonium eum ipsum, qui nostra
 causa cruci suffixus, nostra causa
 neci datus est, processibus, ce-
 reis, vexillis, cantionibus, campa-
 narum pulsationibus, missis, octa-
 uis, vt Gallus hinc scriptitat, de-
 niqùè in summa, cum ingenti gau-
 dio & iubilo, sed panis sub specie,
 per plateas, per forum publicitùs
 circumferùt, honoremqùe, quem
 Christi corpori impendere tene-
 mur, eidem ipsi corpori, sub panis
 specie re vera & substantialiter at-
 que corporaliter præsenti palàm
 exhibent, atq; hoc ipso testantur,
 se Christo Domino citra vllam
 hæsitacionem toto pectore fidem
 commodare, dicenti, Hoc est cor- Luc. 22.
 pus meum, quod pro vobis datur.

Ità nimirum tota ea processio, quæ Processio in
 festo corporis
 Christi.
 in festo corporis Christi agitur
 i 5 vbiquè

vbiquè in Ecclesia catholica, reuerè-
rà nihil est aliud, nisi luculèta quæ-
dã & efficax crucis & mortis Chri-
sti annunciatio, insigne iubilum,
atque iucundus triumphus, quòd
satanas per crucem p̄tritus & eli-
sus, quòd mors nostra Christi mor-
te superata, q̄ cælestis regni hæ-
reditas nobis parta & cõciliata est.

Quid verò isthuc aliud est, Gal-
le, nisi Euangelium ipsum? nempè
quòd non pudet nos dicere cum
Apostolo: Mihi autem absit glori-
ari, nisi in cruce Domini nostri
Iesu Christi. Nos quidem nihil ali-
ud nouimus, nos nulla alia re glo-
riamur, nos nihil aliud scire nos ar-
bitramur, nisi Iesum Christum, &
hunc crucifixum: Iudæis quidem
scandalum, gentibus autem stul-
titiã, &c. Atq; vtinã faxit præ-
potens

Galat. 6.

1. Cor. 2.

1. Cor. 1.

potens Deus, ô Galle, nè hac quo-
què calamitosa tempestate id ge-
nus homines extent, quibus crux
& mors Christi (in cuius memoriã
& commemorationem nos isthuc
festum celebramus, gestamus cor-
pus eius, qui nostra causa in crucẽ
actus est, atque hoc ipso coram or-
be vniuerso testamur, nos Christi
crucifixi nec minimùm pudere) fa-
xit, inquam, Galle, Dominus De-
us, nè inter vos Euangelicos buc-
cinatores, eius farinae complures
inueniantur, quibus id scandalo
sit, qui id stultitiæ loco habeant,
quos veritatem ipsam, vbi ea de sui
corporis veritate loquitur, Hoc est
corpus meum, non pudeat men-
daciij insimulare & arguere, quan-
dò veram & substantialem atque
realem eius præsentiam in hoc ve-
nerabili

nerabili Sacramento negant.

At interim tamen his omnibus posthabitis, nos Galle nihilominus pergimus iucundis animis & cordibus fidem nostram propalam coram toto mundo confiteri, nihil prorsus neque tuo, neque aliorum garritu absteriti. Id enim, p̄ comperto nos habemus, hanc nostram actionem scripturæ diuinæ neque dissentaneam, neque contrariam esse: nouimus quoque, malignum demonem (quippe qui non ignoret salutem nostram vel maximè in hac perpetua Crucis & mortis Christi commemoratione ac meditatione sitam esse) perquam sedulo idagere, vt nos hinc auocet, nostrisque ex animis hanc euellat. Sed quanto ille isthuc agit maiori contentione, cura, studio & labore,

re, tanto nos illi accuratiùs & constantiùs obluetari debemus.

Si quidem tu ex nobis percontarieris Galle, quidnam sibi velit, quòd nos hac die tam celebrè agimus solennitatem, quòd Eucharistiam per plateas & loca publica circumferimus, quòd tot cereos & luminaria accendimus, quòd non modò cantu, sed etiam omnis generis musicis concentibus singulari quadam iucunditate vtimur: nos tibi breue quidem & simplex, sed verum tamen ac benè fundamentum responsum eiusmodi redderemus.

Videlicet isthuc nostrum est Roman. 1.
euangelium, cuius nos non solùm nihil pudet aut piget, verum etiam indè cum Apostolo gloriamur.
Christus Iesus Dominus ac Seruator

tor noster, in illa suprema cœna sua corpus & sanguinem suum nobis sumendū dedit: ita vt siue edamus & bibamus ea ore, siue conspiciamus, & apprehendamus fide, simul cogitemus & animo perpendamus, hoc idem esse corpus, quod ppter nos neci datum: hunc eundem esse sanguinem, qui in cruce propter nos fusus sit. Itaque nos omnibus spectandum exhibemus, itemque veneramur & adoramus idem ipsum verum Christi corpus, quod pro nobis cruci suffixum est, idque sub ea specie, in qua ipse sese discipulis suis sumendum præbuit. Atque in hoc ipso & de hoc ipso fatemur nos gloriarimurque triumphum de morte superata, & de diabolo per Christum crucifixum prostrato ac profligato:

fligato: vnaque Deo Patri caelesti
 totis animi visceribus omni cum
 summissione gratias agim⁹, quod
 nobis per crucem & mortem vni-
 ci filij sui peccatorum veniam, fili-
 orum Dei adoptionem, & regni
 caelestis haereditatem pro sua be-
 nignitate & clementia impertiuit.

Quanto igitur acrius malignus
 satan per Gallum, & eius farine ali-
 os, nostris in pectoribus horu tam
 ingentium dei beneficiorum me-
 moriam penitus obliterare con-
 tendit, tanto nos ardentius & ma-
 iori desiderio ea certis quibusdam
 instituendis temporibus ac die-
 bus, signis externis, imaginibus,
 vestibus, gestibus, atque omnige-
 nis ceremonijs animis nostris affi-
 gere & complecti studemus: simul
 etiam adhortantes & admonentes
 cha

144 EXPLANATIO EVANGELII
charissimos in Christo fratres &
sorores nostras, veteres orthodo-
xos atque catholicos Christianos,
vt factis & re ipsa declarent, atq; co-
ram omnibus testentur, se huius
Euangelij confessionem nulla ex
parte subterfugere vel reformida-
re, ipsosque crucis & mortis Chri-
sti, cuius in hac solēnitate memo-
ria cum gaudio & triumpho cele-
brať, nec tantillūm pudere. Quem
enim huius Euangelij, quem cru-
cis & mortis Christi pudet, is pro-
fectō dignus non est, qui Christia-
nus vocetur: nec est quōd ea expe-
ctet præmia, quæ Christus Domi-
nus illis solis pollicitus est, qui
omnem spem & fidutiam in ipse-
us cruce & morte potissimūm col-
locarunt. qui me erubuerit, inquit
ipse Christus, & meos sermones,
hunc

hunc filiꝰ hominis erubescet, cū
 venerit in maiestate sua. Matt. 10. Omnis
 qui confitebitur me coram homi-
 nibus, confitebor & ego eum co-
 rā patre meo, qui in cælis est. Sem-
 per ergò Christum Deum ac Do-
 minum nostrum cōfiteamur, idqꝫ
 non fide duntaxat, sed etiam ore:
 non tantūm intrinsecū corde, sed
 etiam extrinsecū his atque alijs id
 genus cęremonijs & gestibus, qui-
 bus fides illustratur: adeoqꝫ inui-
 to malo dæmone & toto sodalicio
 eius, Crucis & mortis Christi im-
 mensa beneficia, præcipua animi
 deuotione & vera exultatione per-
 petim celebremus: hoc ipso merita
 torum & mortis eius participes
 haud dubiò futuri, nostræqꝫ huius
 constantiæ in vita æterna amplif-
 sima præmia recepturi.

k Nimis

Nimis quidem prolixus futurus
sim, si praua dogmata & impuras
hærefes, quæ sub verbi Dei præte-
xtu hac tēpestare hincindè serun-
tur, recensere pergam. Probè qui-
dem vos affecuti estis, dilectissimi,
ex allatis exemplis, non continuo
Dei verbum esse, cū è scriptis Bi-
blicis sententiæ allegantur: immò
verò, quemadmodum satanas in
huius diei Euangelio, Christo per-
suasurus, vt è templi pinnaculo se-
deorsum mitteret, hoc argumen-
to vsus est, Scriptum est enim, in-
quiens: ità etiam ministros illi-
us, hæreticos & impostores cōcio-
natores, cū nobis persuadere in-
stituunt, vt à ciuitatis Dei in mon-
te excelso positæ, id est, ab Ecclesiæ
Catholicæ doctrina & fide in hoc
vel illo articulo nos separem⁹, iam-
tūm

tum perpetuò contenta illos voce clamitare, Scriptum est enim. Necessè est igitur dilectissimi, cauti ut simus, nec faciliè cuilibet isthac quina pelle tecto fidem commodemus.

Neque tamen hoc ità dixerim, quasi incunctanter pro hæretico & pseudodotore habendus sit, quisquis doctrinam suam scripturæ diuinæ adferendis sententijs confirmet. Minimè gentium id putandū est, nisi quis hoc ipso peccare velit in Spiritum sanctum, cuius instinctu sancti Apostoli & prophetæ sacra Biblia conscripserunt. Sed hoc indicare volebā, scripturam sacram ità comparatam esse, ut in omnem partem detorqueri possit: ità ut si quispiam hæreticus prauum dogma suum pertinaciter

148 EXPLANATIO EVANGELII
ac mordicè retinere velit, nullo
negocio, sententiam quandam in-
dè possit excerpere, quam iniecta
manu ad improbum & peruersum
dogma suum accómmodare & con-
torquere queat. Non ergò satis est
dixisse, Scriptura p̄ me facit, Fides
mea germanū & verum est Euan-
gelion, Apud me est purum putū
Dei verbū. Potest enim perquam
facilè id accidere, vt verbis quidem
Euangelij quispiam instructus sit,
& tamen mente & intellectu eorū
destitutus sit: sicque sub veste ouil-
la, id est, sub Euangelij colore lu-
pus & error delitefcet.

Euangelium quidem verissimū
est, Biblia sacra verissima sunt: Ve-
tus pariter atq; nouum Testamen-
tum totum atque vniuersum sum-
ma cum reuerentia recipimus &
ample-

amplectimur. Et quid vis amplius?
 Immò verò non poterit vnquam
 Gallus, Rauschius & tota sectario-
 rum turba planum facere, nos vel
 literam, vel iota vnum, vel mini-
 mum apicem scripturæ diuinæ re-
 ijcere vel negare, minimeque pro
 vero ac diuino amplecti. Non po-
 testis negare, quotquot estis secta-
 rij & sectarum complices, totam
 scripturam sacram vos à nostris,
 atque etiam vestris charissimis
 Maioribus, qui probi, Catholiciq;
 Christianæ religionis cultores fu-
 ère, & nouam atq; commentitiam
 religionem vestram prorsùs igno-
 rârunt, accepisse, quemadmodùm
 etiam Luterus ipse liberrimè diser-
 tisque verbis confitetur, scribens
 duobus parochis hunc in modû:

Nos verò confitemur sub Papatu

k 3 mul=

*Luterus ad
 duos paros*

chos de Anas
baptismo, Tō.
2. fol. 267.

multum esse Christiani boni, adeoque
omne bonum Christianum, atque inde
etiam ad nos peruenisse. Videlicet fate-
mur, in Papatu esse sacram scripturam,
verum Baptismum, verum altaris Sac-
ramentum, veras claves in peccatorū
remissionem, verum verbi ministerium,
verum Catechismū, putā, orationem Do-
minicam, Decalogum, et articulos fidei
&c. Hæc ille. Vndè igitur contro-
uertitur, vndè mutua hæc lis & cō-
certatio, si quidem Papistæ æquè
habent Euangelium, æquè vetus
ac nouum Testamentum, vt illi,
qui à Papistis, id est, antiquis & ger-
manè Catholicis sese segregârunt,
nouumque sibi nomen confinxer-
unt, dum mālunt dici euangelici,
quàm cum suis & nostris dulcissi-
mis Patribus, iam cum Christo in
illa vita sempiterna regnantibus,
cun-

cunctisque alijs orthodoxis, qua-
 quaversum toto terrarum orbe dif-
 fusis, Catholici Christiani appella-
 ri?

Equidem paucis vobis aperiam
 charissimi, in quo controuersia
 omnis sita sit. Vestis ouilla iusignis
 authoritas, fallaciosus quidam pre-
 textus & fucus est istorum nouorū
 dogmatistarum, quandò illi nomē
 Euangelicum sibi vsurpârunt, no-
 bis detraxerunt, perindè ac si illi
 euangelium habeât, nos minimè:
 cum tamen non de Euangelio ne-
 que de scriptura, sed de intelligen-
 tia & interpretatione sit inter nos
 controuersia & disputatio.

*Hilarius lib.
 2. de Trinitate.*

Scripturam quidem, id est, scri-
 ptam literam veteris ac noui Te-
 stamenti possunt habere hæretici
 omnes: sed si huius gn^o sium ac ge-
 k 4 nuinum

nuinum velis sensum & intellectu
assequi, non sanè is tibi quaerendus
est apud hereticum, sed nec apud
alium quencunq; vnum hominem,
qualisqualis ille sit: non est enim
quisquam tanta doctrina praeditus,
neque suae rei adeò certus, quin
aliquandò hac in parte falli possit:
sed nec cuiusquã mortalium toto
orbe terrarum tanti apud nos fieri
debet eruditio vel vitae sanctimonia,
vt in re tanti momenti, in qua non
vile quippiam, sed omnis salus nostra
sita sit, per omnia in omnibus illi
credere velimus: cum scriptum sit,
Omnis homo mendax, & potest esse
erroris obnoxius: id quod in sanctis
Patribus & Ecclesiae Doctoribus
plerisque satis ipsa nos docuit
experientia.

Psal. 115.

Quis

Quis, oro, Adamatio illo Origenae eruditior, & in scriptis diuinis exercitior extitit? Et tamen libri illius non paucis scatēt benè crassis erroribus.

Quis tanto fuit Christianæ fidei propugnandæ zelo præditus, vt D. Cyprianus, qui eo nomine tandem etiam sanguinem fudit? Atquē ille ipse vir tantus, humanū quiddam passus, in errorem de rebaptizandis hæreticis, postea in Concilio quodam damnatum, lapsus est.

Sed neque D. Hieronymus nulla ex parte hallucinatus est: quod idem de Tertulliano, Augustino, & reliquis ferè omnibus sentendum est.

Si quem ergò eiusmodi velis scripturæ interpretem, quem cer-

tum sit minimè tibi imponere, teq; in errorem inducere, talis profectò tibi quærendus est, qui nec labi, nec errare queat: alioquì difficilimè id impetraueris. Atquì verò vndè aliquem eiusmodi petiturus es? Agedum equidem tribus verbis eum tibi commōstrauero. Tenes, opinor, sacrosanctæ fidei nostræ duodecim articulos. In ijs suum locum etiam iste obtinet, *Credo sanctā Ecclesiam Catholicam*. Dum ergò audis, Catholicam, in hac ipsa voce seu dictione eiusmodi tibi ostenditur scripturæ expositio, quæ nec errare possit, neque te in errorem adducere. Habes hîc verā, certā, & quā nemo inficiari, nemo in disputationem rapere possit, notam, qua scripturæ interpretatio, rectane sit, an praua, queat internosci.

Si ergò ea interpretatio sit Catholica vel vniuersalis, dubitari nõ debet, quin vera sit. Si verò catholica non sit, non ab Apostolis & eorũ successoribus prædicata, non recepta in Catholica Ecclesia & usurpata, & vsque in præsens à maioribus nostris ad nos in omnes has regiones perducta, sed nupèr admodum in hoc vel illo angulo ab vno aliquo commenta, & è tenebris educta, porrò nunquàm antea cum in modum habita, prædicata, tradita: nec tum quidem dubitari debet eiusmodi interpretationem, quantumlibet externam scripturæ literam iactitet, falsam atque improbam esse.

Catholicum enim, cui vera & omnis imposturæ expers scripturæ expositio pariter alligata est, idè est

*Contra Gatharum
dent. Donatista-
rum, & Ser-
mo. 13. et 181.
de Tempore.*

est cum eo, ut D. Augustinus interpretatur, quod semper & ubique est, semperque perduravit, atque ab ortu solis usque ad occasum unius fidei splendore diffunditur: & iam inde ab Apostolis usque in presens sine intermissione & absque ulla diuulsione & dilaceratione toto orbe terrarum, quaquaversum patet nomen Christianum, perseueravit atque permanfit.

Quod si hac in re D. Augustinus cuiquam non satisfacit, neque satis locuples testis videtur, cui fidem accommodet, is agere audiat filium Dei, æternam patris sapientiam, Christum Iesum Dominum ac Seruatorem nostrum. Qui cum discipulos suos potestate & autoritate scripturas interpretandi, veramque & salutiferam fidem docendi instruxisset,

struxisset, an non id mandati eis
 dedit, ut irent in mundum vniuer- Marc. vii.
 sum, & prædicarent Euangelium
 omni creaturæ? An verò putandū
 est, eos hoc sui Domini & Magi-
 stri mandatum neutiquam execu-
 tioni dedisse? neque illud Prophe-
 tæ regij vaticinium completum,
 dicentis, In omnem terram exiuit Psal. 18.
 sonus eorum, & in fines orbis ter- Vbiq̄.
 ræ verba eorum? atquē nullā omni-
 nō dubitationē habet, eos isthuc
 summa fide & quā fieri potuit
 accuratissimè esse executos, verāq̄;
 & rectam fidem, à qua legitima &
 germana scripturæ expositio abes-
 se non potest, annūciatam & pro-
 pagatam esse in totum orbem ter-
 rarum, (teste Apostolo ipso, dum
 sic ad Romanos scribit: Fides ve- Roman. 1.
 stra annunciat in vniuerso mun-
 do)

do) totique prædicatam humano generi, cuiuscunq; statûs, ordinis, cõditionis, ætatis, familiæ, & gentis sint, eodem apostolo itidem testante his verbis: Non est distinctio Iudæi & Græci. Itemq;: Non est Gentilis & Iudæus, circumcisio & præputium, barbarus & Scythia, seruus & liber, masculus & fœmina: sed omnia & in omnibus Christus. Idem Dominus omnium, diues in omnes qui inuocant illum. Omnis enim quicumque inuocauerit nomen Domini, saluus erit. Deniquè apud omnes populos & nationes, & regna omnia, dicente Apostolo Petro: In veritate comperi, quia non est personarum acceptor Deus: sed in omni gente, qui timet eum, & operatur iustitiã, acceptus est illi: itemq; in D. Ioannis

Rom. 10.
Colof. 3.
Gal. 3.

Aster. 10.

nis Apocalypsi: Redemisti nos
Deo in sanguine tuo, ex omni tri- *Apoc. 1.*
bu, & lingua, & populo, & natio-
ne, & fecisti nos Deo nostro re-
gnum.

Nè quis verò Sacramentarius,
aut quispiam nova fide imbutus,
sibi persuadere velit, quando qui-
dem ipsorū hæreses in multa iam
amplissima regna, regiones ac di-
tiones irrumpunt, eapropter ipso-
rum scripturæ explanationem ca-
tholicā esse, nobis verò hāc ipsam
ob causam, quòd ad Catholicæ fi-
dei nostræ assertionem & probati-
onem attinet, non parùm virium
decessurum: nōsse vos debetis di-
lectissimi, ad Catholicū illud non
solum, *VBIQUE*, sed etiam *SEM-*
PER, pertinere: hoc est, vt germa- *Semper.*
na & Christiana scripturæ inter-
preta-

pretatio non modò vbiqùè, sed
 etiam semper recepta & vsurpata
 sit. Dei nanque Ecclesia (in qua so-
 la, vtpotè quæ Spiritum sanctû ac-
 ceperit, nè vlla ex parte in errorem
 labi possit, vera scripturæ sacræ ex-
 positio obtineri potest) nō est in-
 stâr aliorum humanorû cœtuum
 (quod quispiam existimare possit)
 muro quodam circûdata, nec bre-
 uibus quibusdam temporis spatijs
 inclusa, sed origine & duratione
 ipsi mundo par est, & cum ipso
 mundo condito sumpsit exordiû,
 & ad supremum vsq; mundi diem
 permanebit. Deus enim fundauit
 eam in æternû: qui alibì dixit, Ecce
 ego vobiscûm sum omnibus die-
 bus vsque ad consummationem
 seculi: & rursûs alio loco: amèn di-
 co vobis, quia non præteribit ge-
 neratio

Psal. 47.

Matt. 28.

Luc. 21.

neratio hæc, donec omnia fiant. Non est ergò, quòd sibi quispiam nouæ fidei homo persuadeat, suam fidem eo nomine Catholicam dici posse, etiamsi per regiones & regna omnia longè lateque haud secùs propagata sit, atquè olim hæresis Arriana vnquam fuit. Nanq; etiamsi possibile foret eam, permittente Deo, obtinere vbiquitatem, vt ità dicam: nulla tamen vnquam ratione fieri poterit, vt eius farinæ homines, dogmata sua perpetuis temporibus & semper perdurâsse, docere queant.

Quandò igitur inter nos controuersia est, nõ de Euangelio à Matthæo, Marco, Luca, Iohanne conscripto: non de alijs scriptis Apostolicis, quæ sectarij haud secùs atquè nos à maioribus nostris incorrupta

rupta acceperunt: non deniquè de veteri ac nouo Testamento, quod nos Catholici cum omnibus suis partibus omninò integrū recipimus, retinemus & confitemur: sed de intellectu & interpretatione illius. Vt enim d. Hilarij verbis utar, De intelligētia hæresis est, non de scriptura: hanc ergò ob causam, nè vos dilectissimi egregio splendore tot scripturarum, quibus sese pseudoprophetæ tanquàm ouilla veste nunquàm non contegere solent, in hæreses abducamini, habetis ià ex me certum, proprium, indubitatum, in diuinis fundatum literis, & ipsius Christi Seruatoris nostri ore comprobatum signum, vnde doctrinas, num rectæ an prauæ, veræ an falsæ, Christianæ ac piæ an ad seducendum comparatæ sint, absq; villo

ullo errore, nullo negotio inter-
noscerere & fecernere queatis.

Videlicèt, vbi scripturæ ea inter-
pretatio, quæ in medium profer-
tur, (de interpretatione enim, vt sa-
tis iam dictum est, non de scriptu-
ris inter nos lis est & concertatio)
Catholica est, ità vt iuxta Christi
mandatum in toto orbe prædicata,
& secundùm eiusdem Seruatoris
pollicitationem, dicētis, *Eccè ego* Matth. 28.
vobiscum sum omnibus diebus
vsque ad consummationem seculi,
eo pacto iam inde ab ipsius Chri-
sti & Apostolorum tempore, per
eiusdem Domini Iesu præsentiam
perpetua temporum serie semper
retenta & recepta sit: iam planè cer-
tum ac indubitatum habere debe-
mus, eiusmodi doctrinam & inter-
pretationem, quandoquidem Ca-
1 2 tholica

tholica est, etiam rectam, veram & Euangelicam esse. Id enim secum adfert ipsum *Catholici* nomen. Nec vlla ratioe secus sese res habere potest, etiam si Nicolaus Gallus longè impotentius bacchetur atq; ringatur, totusque in id incumbat, vt non modò *Catholicam*, sed etiam, *Vnam Apostolicã*, in suo illo impio de Christiano corporis Christi festo, nupèr edito libello reijciat & explodat: cum tamè ea ipsa verba, tanquàm certa & nullam admittentia disputationem signa, vndè vera Dei Ecclesia possit citra errorem agnosci, in Symbolo Niceno, vbi dicitur, *Vnam, Sanctam, Catholicam & Apostolicã Ecclesiam*, expressè contineantur: quod quidè Symbolum cum Augustana confessio nunquàm non receperit, satis ego mira-

*Ecclesiastes
Batipponen.*

mirari non possum, istum tam strenuum eius confessionis propugnatores, *Vnam, Catholicam & Apostolicam*, tam audacter rejicere non dubitare. Sed de hoc aliam. Nam Deo bene fauente, ad illius argumenta non contumelias & conuicij iactandis, vt apud hæreticos in more positum est, sed ex ipsis scripturæ diuinæ fundamentis, & germano Catholicoque eiusdem intellectu, tempore opportuno eum in modum respondebitur, vt vnusquilibet, atque adeo etiam ipsemet, modò ne planè occalluerit & obstinatus sit, perspicere & vel manibus palpare queat, ipsius doctrinam non Catholicam, sed diabolicam, ac planè fallaciosam hæresin esse.

Cùm verò quispiam eiusmodi pro-

fert scripturę interpretationem,
 quę non sit Catholica, id est, ab
 Apostolis & eorum discipulis ini-
 tiõ sic tradita, neq; ubiquè recepta,
 & sinè cessatione vel intermissio-
 ne vsque in præsens tempus con-
 corditer retēta & vsurpata: iam iti-
 dēm certi esse debemus, eam exiti-
 osam & virulentam heresin, præ-
 uamq̃ue doctrinam esse, etiamsi il-
 lius assertor & propugnator eam
 pro Dei verbo, pro sincero ac pu-
 ro Euangelio venditet & procla-
 met, & vel milliès blateret atq; cre-
 pitet, Scriptum est enim his atque
 illis locis. Fit enim totum hoc in
 nostrī duntaxat tentationē, vtrūm
 in Dei Catholica Ecclesia, & agni-
 ta Euangelij veritate constantes
 perseuerare velimus, nec ne. Itā
 nanque etiam deterrimus satan in
 hodiē

hodierno Euangelio ipsum Dominum Christum proferendis scripturis eò permouere instituit, vt è pinnaculo templi se deorsum mitteret. Atque hæc altera fuit maligni demonis, qua Christum appetijt, tentatio, vbi simul etiam diximus, vt Christus illi se opposuerit, & vt nos etiam ministris illius, hæreticis concionatoribus eundem in modum ab illis appetiti, iuxta Seruatoris exemplum resistere, eosq; superare debeamus. Iam porrò etiã de tertiã tentatione pauca dicturi sumus.

Tertiò igitur, nõdùm cedere, ne ^{III. Tentatio} quedùm in pedes se cõijcere vult ^{satane contra} fatan, tametsi iãm abudè victus, & ^{Christum.} ignominia notatus: sed vt textus habet Euangelij,

Iterùm assumpsit eum Diabolus in

1 4 mon-

montem excelsum valdè, & ostendit ei omnia regna mundi & gloriam eorum, & dicit ei: Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me.

Proh cœnum spurcissimum, execrabilis & maledictæ demon: equisnam ad id amentix se deuolui finat, te vt adorare sustineat? Non possit ille non planè perditus, deploratus & nihili esse homuncio, qui id facere velit. Et tamen eccè malignus iste, & serpens veteratorius, Christum Dominum ac Seruatorem nostrum eò prouocare non dubitat. Neq; tamen ille duntaxat id temporis Dominum hac de re sollicitauit: sed in hodiernum vsq; eius satellites nihil aliud agunt, quàm quòd expetunt à nobis, vt corà eis cadentes, ipsos adoremus. Quà tandem hoc, inquis? Neq; tamen

men vllum vnquàm concionatorem mihi audire contigit, qui se vellet adorari. Atquì verò sic planè se res habet, non aliter: adorari illi volunt. Cùm enim à nobis exigere non dubitent, quantunuis insolens, peregrinũ, prodigiosum dogma confingãt, vt citra vllam contradictionem summa cum reuerentia & summissione illud haud secus atquè purum putũ Dei verbum, atquè sacrosanctum Evangelium, atquè doctrinam prophetis Apostolicisque scriptis consentaneam, amplectamur, & sinè vlla contradictione pro tali habeamus: si quidem hoc non est exoptere & postulare, vt cadentes, ipsos adoremus, equidem quid sit Idololatria, me nescire confiteor.

D. Hieronymus scribens in hæc Hieronymus
in 2. cap. Esa.

1 5 Efaia

Esaie verba, Et repleta est terra eius idolis: opus manuum suarum adorauerunt, quod fecerunt digiti eorum: & incuruauit se homo, & humiliatus est vir: ita ait, Possumus & hoc dicere, quod omne dogma contrarium veritati, adoret opera manuum suarum.

Vincentius Lirinensis, cuius supra meminimus, scribit hunc in modum: Noua dogmata vetus testamentum allegorico sermone deos alienos appellare consuevit, eorum quod scilicet ita ab hæreticis ipsorum opiniones, sicut à gentilibus dii sui obseruentur. Scribit ergo in Deuteronomio beatus Moyses: Si surrexerit, inquit, in medio tui propheta, aut qui somnium vidisse se dicat: & prædixerit signum atque portetum, & euenerit quod locutus

*Dij alieni in
Scripturis
quid significent.*

Deut. 13.

tus est: & dixerit tibi, Eamus & sequamur deos alienos quos ignoras, & seruiamus eis: non audies verba Prophetæ illius aut somniatoris, quia tentat vos Dominus deus vester, vt palàm fiat, vtrùm diligatis eum an non in toto corde & in tota anima vestra.

Hæc verba de dijs alienis exponens idem Vincentius Lirinensis, Qui sunt, inquit, dij alieni, nisi errores extranei quos ignorabas? id est, noui & inauditi, quos propter eam prædicari permittit deus, vt nostram in charitate constantiam, & quàm salutiferam Catholicæ doctrinæ adhæreamus, probet. Vndè & Apostolus dicit: Oportet hæreses esse, vt & qui probati sunt, manifesti fiant. 1. Cor. II.

Atquæ hîc non multa probatione

172 EXPLANATIO EVANGELII
ne & fusiori declaratione opus est,
qua planum fiat, novos istos Euan-
gelicos prophetas omnes, quocun-
que demum vocentur nomine, sua
phantastica & fanatica somnia &
priuatas opiniones non alio quam
verbi Dei loco & haberi & adorari
velle. Res proh dolor plus satis in
aperto est: certa id docet experien-
tia: scripta eorum, quibus conuin-
ci possint, extant. Verum ego bre-
uitatis studio vnicum protulisse
exemplum sat habeo.

*Philip. in An-
notat. in II.
cap. ad Rom.*

Philippus Melanchthon nouo-
rum Euangelicorum Antesigna-
nus & corypheus, cum se primum
ab Catholica Ecclesia unitate se-
parasset, docere ausus est, in Dei
Ecclesia non nisi duo esse Sacra-
menta. Eam doctrinam tum per-
multi pro sacrosancto Euangelio,
pro

pro puro ac syncero Dei verbo
 amplexi sunt, & coram illo caden-
 tes adorauerunt: & si quispiam id
 facere noluiſſet, haud commodè
 fanè acceptus fuiſſet. At non lon-
 gè poſt alius illum afflauit ſpiritus,
 cuius inſtinctu docuit, tria eſſe in
 Eccleſia Sacramenta: nec defuerūt
 qui mox in genua procumberent,
 & eam itidèm doctrinam haud ali-
 ter atquè ipſum ſacroſanctū euan-
 gelium complecterentur. Sed ne-
 que in hac ſententia diū ille perſi-
 tit, ſed rursùs alia hauſta opinione,
 affirmauit quatuor eſſe Eccleſiæ
 Sacramenta. Et hoc quoquè, per-
 indè vt ſuperiora duo, non alio
 quàm verbi Dei & Euangelij loco
 receptum eſt. An non verò iſthuc
 eſt idololatriam exercere, hominē
 vnum tanto in precio habere, tan-
 tamque

*In 2. editione
 Locor. Com-
 muni.*

*In Poſtrema
 Editione Lon-
 cor. Commu.*

tamque illi auctoritatem tribuere, ut quicquid dicat vel doceat, quale illud sit, hodiè candidum, cràs atrum, incunctanter pro Dei verbo & Euágelio ducere & complexari?

Quandò verò noui isti Euangelici prophetae nō in hoc vno duntaxat, sed in omnibus ferè Christi-anae fidei capitibus secum ipsi pugnant & pugnantia haecenus docuere, atq; in dies docere non cessant: quò tamen immanem hanc abominationem & tam horrenda vulnera furo quodam obducant, nè vulgus hominum, maximè autem nè Principes & Magnates ea animaduertant, eodem omninò artificio vtuntur, quod improbus fatan in hodierno certamine contra Dominum Seruatorem adhibuit,

buit, Hæc omnia, inquit, tibi dabo, si cadens adoraveris me. Sic em̄ etiam impostores isti Prædicantes aiunt: En tot præclara & insignia *Nota fraudæ* collegia seu fundationes, tot amplissima Cœnobia & Ecclesiæ, quæ quidem omnia tibi dabimus, modo nos pro apostolis, doctrinamq; nostram pro Evangelio & Dei verbo amplecti & habere velis. Sed hîc iubet Plato quiescere.

Vt ergò in hodierno Evangelio malignus satan Christo Domino, ita hodieq; eius administri nobis persuadere moliuntur, vt coram illis prostrati, ipsos adoremus. Sed quemadmodum à Christo repulsus est satan, sic nos quoquè eius satellites, novos dogmatistas & prædicantes repellere debemus, sicque illi proculdubiò operam se lusisse
coma

comperient. Dicendum est ergò
 eiusmodi prophetæ: Apage te à
 conspectu meo pseudopropheta,
 lupe rapax. Scriptum est enim, do-
 minum Deum tuum adorabis &c.
 Cur igitur erga illum Dominum
 & Creatorem meum infidelitatis
 ac perfidiæ scelere me obstringere
 velim, vt præter illum te mihi ido-
 lum constituam? Longè hoc in-
 omne æuum à me abesse velit pro
 immensa bonitate sua pater, ille
 cælestis, qui me iussit audire eccle-
 siam dilectam sponsam suam, addi-
 ditque, quisquis eam non audiê-
 rit, eum mihi esse debere tanquàm
 ethnicum & publicanum. In hac
 ego, quandoquidem gubernatorê
 suû habet Spiritum sanctum, per-
 manere constitui: neque enim fie-
 ri potest vt in errorê labatur: cum
 tamen

Dent. 6.

Matt. 18.

tamen alioquì nullus vsquã mortalium toto orbe terrarum extiterit tanta integritate, iustitia, sanctitate præditus, vt non alicubi siue in hoc, siue in illud impegerit. At verò Ecclesia Dei Catholica errori subiacere non potest. Hac igitur ratione, Dilectissimi, si maligno dæmoni restiterimus, ei que rectã obuiã perrexerimus, nos ex illo palmam referemus, etiamsi longè in nos atrociùs incurrat, immanioresque nobis morsus intentet: atque vt strenui & imperterriti milites, qui in pugna legitimè certauerimus, in illa die, quandò referet vnusquisque propria corporis pro-^{2. Cor. 5.} ut gessit, siue bonum, siue malum, perennium gaudiorum & nunquam desiturae beatitudinis præmia consequemur.

m Audistis

Epilogus.

Audistis ergò iam summam & compendium in hac tota mea concione, dilectissimi, ut teterrimus cacodæmon Christum Dominum ac Seruatorem nostrum de tribus hodierno in Euangelio tentarit, de quibus etiam primos illos parentes nostros Adamum & Euam in Paradiso & tentarit & vicerit. At hac victoria minimè contentum illum salutis nostræ cruentissimū hostem, etiam nobis illorum filijs & posteris perpetuò laqueos tēdere & moliri insidias: potissimum verò tentare nos per ministros suos hereticos concionatores, possit ne eum in modū, quo hodiè Christum, & longè antè primos progenitores nostros appetijt, ab Ecclesia Catholica, & vera illa atque antiqua, Catholica & salutifera fide

in suas damnatas hæreses & doctrinas nos abducere. Ut verò Christus Dominus ac Servator noster in re quidem exigua, putà, vt ex lapidibus panes faceret, at tamè oportuno valdè tempore, cùm tam diuturno exacto ieiunio esuriret, de gula ab illo tentatus, nec in minimo quidem illi cessit vlla ex parte: ità nos quoquè, dum eius satellites in rebus, quæ non maximi esse momenti videantur, sed tamen carnali naturæ nostræ plausibiles sint, nos à Catholica Ecclesia auocare moliuntur, nec tantillum quidem eis obtemperare & cedere debere. Et quemadmodùm Christus non sibi passus est ab illo tentatore persuaderi, vt è pinnaculo templi se deorsùm mitteret, tametsi scripturas allegaret fatan & dice-

480 EXPLANATIO EVANGELII
ret, Scriptum est enim: sic etiã nos
perpeti non debere, vt seductores
dogmatistæ nobis persuadeant, vt
è ciuitate Dei, supra montem ex-
celsum posita, nos demittamus, id
est, ab Dei Ecclesia neque in mini-
mo, neque in maximo nos segre-
gemus ac secedamus: nihil pror-
sus hoc ipso permoti, quòd perpe-
tùm illi vociferantur, Scriptura scri-
ptura, Euangelium Euangelium:
nanq; scripturas quidem illis non
deesse, sed veram interpretationẽ
non suppetere, vtpotè quæ non
nisi in temporum & locorũ omni-
um, vbì Christi nomen & fidem
homines professi sint, & etiãnum
profiteantur, concordia & conso-
nantia reperiatur. Tum quoque
vti Christus Dominus satanam ad-
orare noluit, licet omnia mundi
regna,

regna, quæ tamẽ illius non erant,
 offerentem: itidẽm nos quoquẽ
 fallacium concionatorum doctri-
 nas, quas illi Dei verbum & sycce-
 rum Euangelium iactitant, modò
 nobis vlla sit salutis nostræ cura,
 neutiquã adorare: sed potiùs cor-
 porum, facultatum, sanguinis, &
 eorum omnium, quẽ nobis in hac
 vita chara sint, iacturam facere de-
 bere, quàm ad eiusmodi horren-
 dam idololatriam nos deduci pati-
 amur. Postremò ubi nos in Eccle-
 sia Catholica hoc pacto constan-
 ter permanserimus, & ad Christi
 exemplum nuncijs satanæ, hæreti-
 cis buccinatoribus, vt dictum est,
 restiterimus, haud secùs illos à no-
 bis atquẽ hodiẽ pater eorũ à Chri-
 sto discessit, nunquàm non re in-
 secta cum dedecore, ludibrio &

ignominia recessuros: nos verò,
quēadmodū in hodierno Euan-
gelio Christus, Angelicos spiritus
nobis ministrantes habituros in
gaudijs æternis & perenni beati-
tudine. Id quod nobis præstare di-
gnetur Deus Pater, Deus Filius,
Deus Spiritus sanctus, Amen.

LECTORI CANDIDO

SALVTEM.

Conciobæc, lector amice, par-
tīm quidem mihi habita est Ingolstadij Dos
minica prima Quadragesimæ, Anno hoc
LXII. in mea D. Mauricij parœcia, partim
verò pro meipso hinc indè ex S. Patribus & Ecclesia Dos
ctoribus, Augustino, Chrysofomo, Vincentio Lirinensi, & id
genus alijs, atque illis etiam, qui nostra tempestate Catho-
licam religionem aduersum grassantes sectas sibi tuendam
sumpsere, nempe, Hosio, Cromero, Staphylo, & cæt. quorum
omnium haud ingratis ego me discipulum confiteor, collectas
neque id tamen eo consilio, quòd hoc tempore, & tam celeris
ter prælo committi deberet. Cum enim materia huius concio-
nis fusiùs mihi pertractata sit, poterat secundum tres ten-
tiones etiam in tres vel plures Conciones distribui. Atqui
verò cum honestus quidam, & probus atque Catholicus vir,
Concio

Concionē hanc ista ratione à me congestā, Typographis nostris vtriq; Vneisenhornio, me insciente, obtulisset, & ab ijs libèter accepta, & typis excudi cœpta esset, vbi id ego postea percepi, in Dei nomine ipse quoquē vt excuderetur assensit. Neque enim me vnquam Catholica religionis pudet, vt nec pudere debet: eamq; ego coram quibuscunque palam absque vlla trepidatione vel tergiversatiōe confiteor, gratias etiam vberes & ingentes omni cum summissione agens Deo celesti patri meo, quod me ex hareseos cœno, cui ego aliquādiū pro dolor vltra aures immersus fui, tam clementer extraxit: siamulq; rogans, vt me deinceps quoquē intra vnicam hanc causam, id est, Catholicam Ecclesiam, extra quam nulli neq; salus neque beatitudo potest contingere, vna cum alijs orthodoxis Christianis, quaqua uersum toto terrarum orbe diffusis, in supremum vsque vitæ diem, propitius conseruare velit, Amen. Quando verò, humanissime Lector, fieri vix potuit, vt in tanta festinatione, tamq; angustiis temporis spatij omnia ita, vt par erat, exactè corrigerentur: vnde quoquē id accidisse necesse est, vt alicubi inter excudendum dictiones aliæ pro alijs posita sint, atque id genus alia vitia inciderint: equidem peramicè rogatū te velim, si qua eiusmodi errata qualiacūq; demum sint, se tibi obtulerint, vt ea non tam incuria, quam properantiæ imputanda putes: hæc q; in præsens boni consulas, donec habita opportunitate, emaculatioa dare liceat. Meum erit, tuam hanc erga me benevolentiam apud præpotentem Deum sedulis precibus compensare. Benè vale. Ingolstadij
22. Aprilis, Anno 1562.

Martinus Eisengrein Pastor apud D. Mauritium.

1. Theß. 3.

Propterea & ego amplius non sustinens, nisi ad cognoscendū fidem vestram, ne sortè tentauerit vos is qui tentat, & inanis fiat labor noster.

FINIS.

177 000.000.000

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly bleed-through.